

2021. március

fth FELSŐ-TISZA HÍRADÓ

LX. évfolyam 1. szám

A Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság dolgozóinak lapja

UN WATER
MÁRCIUS 22.
A VÍZ
VILÁG-
NAPJA

2021. A víz érték! Becsüld meg!

- 03** **Köszöntő**
Lucza Zoltán

VÍZTUDOMÁNY

- 04** **A RÉTKÖZI-TÓ VÍZPÓTLÁSA MEGÚJULÓ ENERGIÁVAL**
Ambrusz László

HÍREK

- 07** **ÁRVÍZVÉDEKEZÉS FEBRUÁRBAN**
Szolanics Roland
- 08** **BELVÍZVÉDEKEZÉS ÉV ELEJÉTŐL**
Némethné Tóth Katalin
- 10** **EREDMÉNYES HULLADÉKELTÁVOLÍTÁS
HATODIK ALKALOMMAL**
Veres József

HIDROMETEOROLÓGIA

- 12** **TÉLI HÓNAPOK HIDROMETEOROLÓGIAI ELEMZÉSE**
Fehér Andrea

VÍZÜGYÜNK

- 14** **25 ÉVVEL EZELEŐTT RENDKÍVÜLI ÁRVÍZVÉDELMI
KÉSZÜLTÉSÉG A TISZÁN**
Virányi Kristóf
- 16** **A 2001. MÁRCIUSI ÁRVÍZ 20 ÉVES ÉVFORDULÓJÁRA**
Dajka István, Virányi Kristóf

HATÁRAINKON TÚL

- 19** **MAGYAR-UKRÁN (ONLINE) HATÁRVÍZI TEVÉKENYSÉG**
Varga Attila
- 20** **ROMÁN HATÁRVÍZI TEVÉKENYSÉG**
Nagy Zoltán

VÍZTÜKÖR

- 20** **Bemutakozom**
D. Szűcs János

TÖRTÉNELEM

- 21** **175 ÉVE ALAKULT MEG A FELSŐSZABOLCSI TISZAI
ÁRMENTESÍTŐ ÉS BELVÍZSZABÁLYOZÓ TÁRSULAT**
Nádasi Zoltán

TANULUNK/SZEMÉLYI HÍREK

- 23** **TANULUNK/SZEMÉLYI HÍREK**
Luczáné Madai Zsuzsanna

KÖNYVAJÁNLÓ

- 25** **SZÁLLÍTHATÓ SZIVATTYÚK ALKALMAZÁSA A
VÍZÜGYI GYAKORLATBAN**
Nádasi Zoltán

EGYÉB TÉMAKÖRÖK

- 26** **SZAKMAI TANULMÁNYI VERSENY AZ ÉVISZ-BEN**
Nádasi Zoltán
- 27** **A JÓTÁLLÁS SZABÁLYAINAK VÁLTOZÁSAI
AZ ÉV ELEJÉTŐL**
Dr. Brátán Tünde
- 30** **FOGADJUNK. VAGY NEM?! ÚJÉVI FOGADALMAK**
Farkasné Galyas Nóra
- 31** **"ECSET ÉS VONALZÓ" NYUGDÍJAS SZAKASZMÉRNÖKÜNK
ÚJ ÉLETE PORTRÉ RADVÁNYI ILDIKÓRÓL**
H. Németh Katalin

KÖSZÖNTŐ!

Kedves Olvasó!

Az idei év rendkívül mozgalmasan indult hidrológiai szempontból. Csapadék tekintetében már a 2020-as évet is szélsőséges helyzetek jellemezték, július kivételével minden hónapban a sokéves átlag feletti csapadékot regisztráltunk, 69 mm csapadéktöbblettel zártuk az esztendőt. Ennek eredményeképpen szilveszter napján belvízvédelmi készültséget kellett elrendelni.

A csapadéktevékenység idén is folytatódott, januárban 45 mm, februárban 32 mm volt a csapadéktöbblet. A kommunális hulladék megjelent folyóinkon, a vízminőségi védekezés lebonyolításához szükséges előrejelzéseket biztosítottuk a „Felső-Tiszai vízminőségi kamerás előrejelző és riasztórendszer” alkalmazásával, mely 2020-ban Lampl Hugó díjban részesült. A rendszer továbbfejlesztését egy frissen elnyert ENI HUSKROUA pályázat segítségével valósítjuk meg.

Ahogy a csapadéktevékenység folytatódott, az árhullámok is megjelentek területünkön, februárban a legmagasabb III. fokú készültség elrendelésére került sor a Túr folyón, de a Tiszát, Szamost és Kraszánát egyaránt érintette valamilyen fokú készültség. A védekezés megszervezéséhez naponta hidrológiai előrejelzést biztosítottunk. Nagy kihívás volt számunkra a romániai nehézfém szennyezés elérési és levonulási időinek meghatározása.

Szakterületünk feladata a 191 db állomásból (141 magyar, 50 ukrán) álló közös magyar-ukrán távmérő rendszer üzemeltetése. A rendszer az árvizes állomások mellett egy kiterjedt belvízi részből (54 állomás) és automata talajvízkút (51 db) hálózatból áll. Mivel komoly belvízhelyzet jó ideje nem volt, jó gyakorlást jelentett a hidrológus szakcsoport számára a korábban nagyrészt „szárazon álló” belvízi állomások, szivattyútelepi mérőállomások egyidejű beüzemelése, hírközlés-informatikai biztosítása. Az idei belvízvédekezés során 12 belvízi szakasz felén volt II. fokú, egyen I. fokú készültség.

Azonban hiába indult az idei év vízbőséggel, máris készülnünk kell a nyári aszályra. A vízrajz 8 aszály-monitoring állomás adatai alapján készít majd aszály-jelentéseket, illetve részt veszünk a Nyírség (Lónyay főcsatorna vízgyűjtőjének) vízpótlása című koncepciótanulmány készítésében is.

A vízrajzi munka szépsége ebben rejlik, hogy segítjük az összes szakterület tevékenységét, illetve az aszálytól az árvízig, a belvítől a vízminőségi kárelhárításig a hidrológiai folyamatokat érintően „toppon kell lenni”. A következő időszak érdekes szakmai feladata az árapasztó tározók üzemirányítási gyakorlata lesz.

Jelen köszöntő soraimat azzal zárom, hogy Kedves Olvasóink szíves figyelmébe ajánlom a Felső-Tisza Híradó ezévi első számát, melyben érdekes szakmai és egyéb témákba kaphatunk bepillantást.

Lucza Zoltán
osztályvezető

A Rétközi-tó vízpótlása megújuló energiával

Ambrusz László osztályvezető

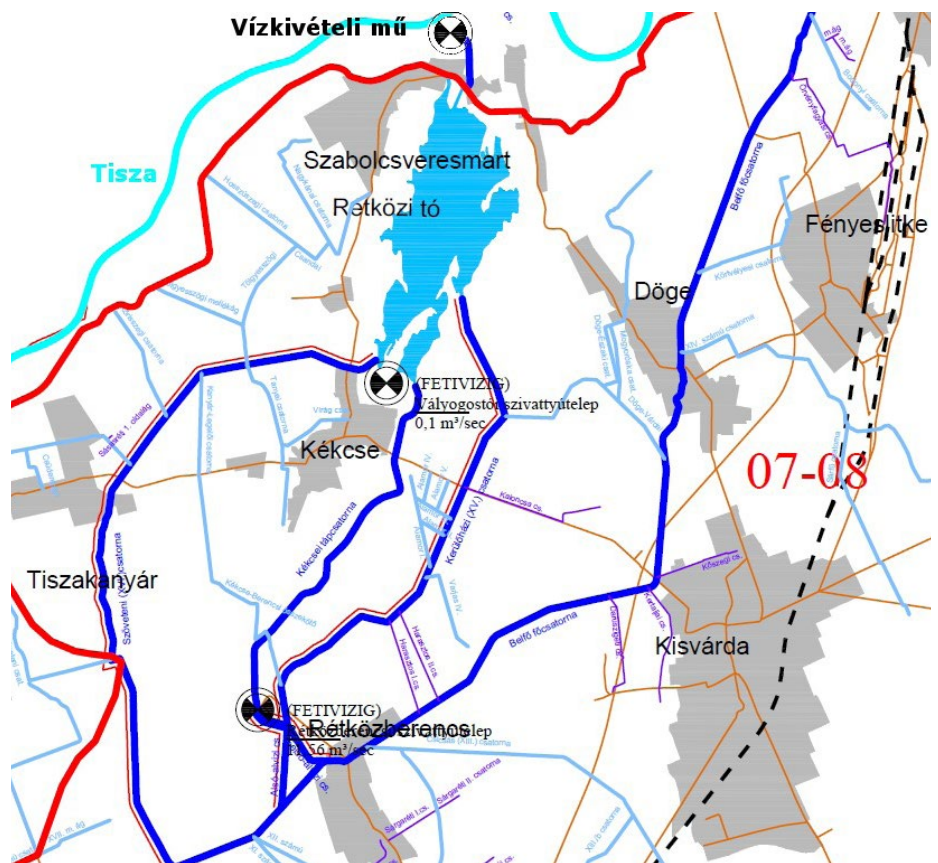
Hazánk egyik legnagyobb térfogatú síkvidéki tározója a Rétközi-tó a mintegy 10 millió m³-es térfogatával. A mesterséges tó 400 hektáros felülete Kisvárdra közelében található. Jelentős része eredetileg is mélyfekvésű, vizenyős területre esik, és legnagyobb részt természetes terepalakulatok (dombok) határolják.

A tározó alapfeladata, hogy a térség belveit rendezetten, szabályozott formában tárolja, és képes legyen befogadni azokat addig, amíg a Tisza felé a szükséges mértékben le nem engedhetők a többlet vizek. A belvízvédelmi szempontok érvényesülése mellett, a tározó vízkészlete komplex hasznosítású. Extenzív halászati tevékenység folytatható a tározóban, mely a halállomány takarmányozás nélküli tenyésztését jelenti. Lehetőség van a Rétközi-tóból öntözési és ökológiai célú vízleadásra is (a rendelkezésre álló és visszapótolható vízkészlet mértékéig): a kiadagolt víz belvízcsatornák segítségével akár több tíz kilométeres távolságra is eljuttatható. Ezen felül a tó kedvező

adottságai megteremtik a lehetőséget a jóléti és a rekreációs hasznosításra is.

A tározó úgy lett kialakítva, hogy a belvízből történő feltöltés (Rétközberencsi szivattyútelep üzemeltetésével) mellett, a Tisza felől is lehetséges legyen a vízfrissítés.

Mivel 2013 második felétől szárazra fordult az időjárás, így sem belvízből, sem a Tiszából nem lehetett vízpótlást végezni. 2014 forró nyara teljesen felemésztette a tó vízkészletét. Az aszály tartóssá vált, ezért a tározó közel két évig szárazon állt. Ez idő alatt a térség önkormányzatai és a FETIVIZIG közösen műszaki fejlesztést illetve rekonstrukciót va-

Helyszínrajz a Rétközi-tóról és környezetéről

lósított meg élőhelyvédelmi céllal. A beruházás legfontosabb része a Tisza bal partján, Szabolcsveresmart térségében megépült Rétközi vízpótló szivattyútelep és a hozzá kapcsolódó torkolati vízszintszabályzó műtárgy. A beépített három szivattyú maximális vízzállítással másodpercenként 1600 liter vizet képes együttesen a tóba juttatni. Az említett gépek segítségével az elpárolgó víz a Tiszából aszályos időben is pótolható, még abban az esetben is, ha a folyó vízszintje ezt

vízpótlás az április és december közötti időszakban jellemző (1. ábra). A szivattyúzáshoz jelentékeny mennyiségű energia szükséges, melynek éves mennyisége – szárazabb években – akár 50-60 négyfős háztartás éves villamosenergia fogyasztásával is megegyezhet, a szolgáltatók idevonatkozó adatait alapul véve. A legmagasabb havi érték 2020 decemberében és 2018 novemberében volt: egy hónap alatt közel 50000 kWh villamosenergiát használtak fel a vízgépeket hajtó villanymotorok.

szakemberei üzemeltetik. Egy ilyen méretű napelempark termelését tervezni kell: egyrészt havi lebontású prognózist, másrészt 15 perces időegységenként menetrendet kell adni a villamos hálózat rendszerirányítói szerepét betöltő MAVIR felé. Ennek oka, hogy a hálózatban pontosan a mindenkor szükségeslletel megegyező mennyiségű villamos energia kell, hogy rendelkezésre álljon. Amennyiben pontatlan a termelők által adott menetrend, akkor ez többletköltséget jelent a rendszerirányítónak, melyet pótdíjként számláz ki.

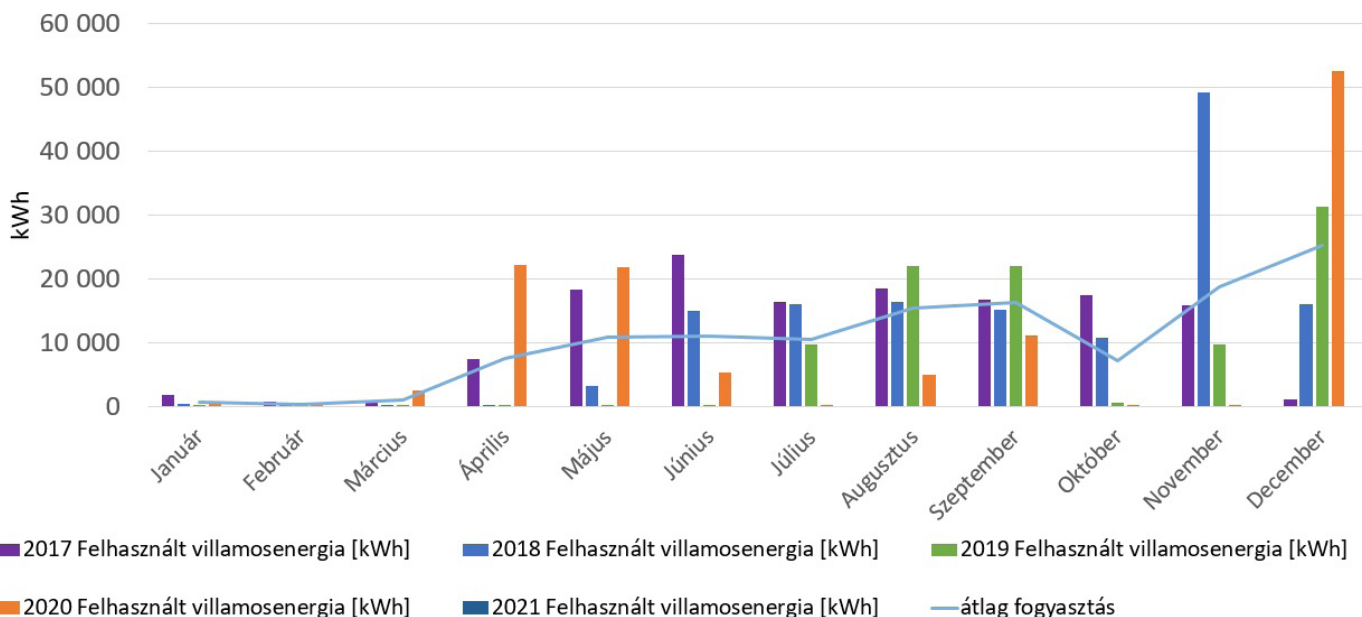

A kiszáradt tó medre 2014-ben

gravitációs elven nem teszi lehetővé. A 2017-es üzembe helyezéstől 2020 végéig a szivattyútelep gépegységei összesen 18700 üzemórát működtek, mely során közel 27 millió m³ vizet pótolták a Rétközi-tóba. A szivattyús

A szivattyúzás villamosenergia szükségletét teljes mértékben lefedi a tó közelében található 200 kW teljesítményű napelempark. A vízpótló létesítményeket és a zöldenergiát biztosító naperőművet a FETIVIZIG

Ez az elszámolási rendszer 2020 tavaszán jelentősen szigorodott: a korábbi pozitív ösztönzést eltörölték és csak pótdíj szabható ki. Utóbbi kapcsán a jelenleg még alkalmazott kompenzációt 2026-ia kivezetik. és

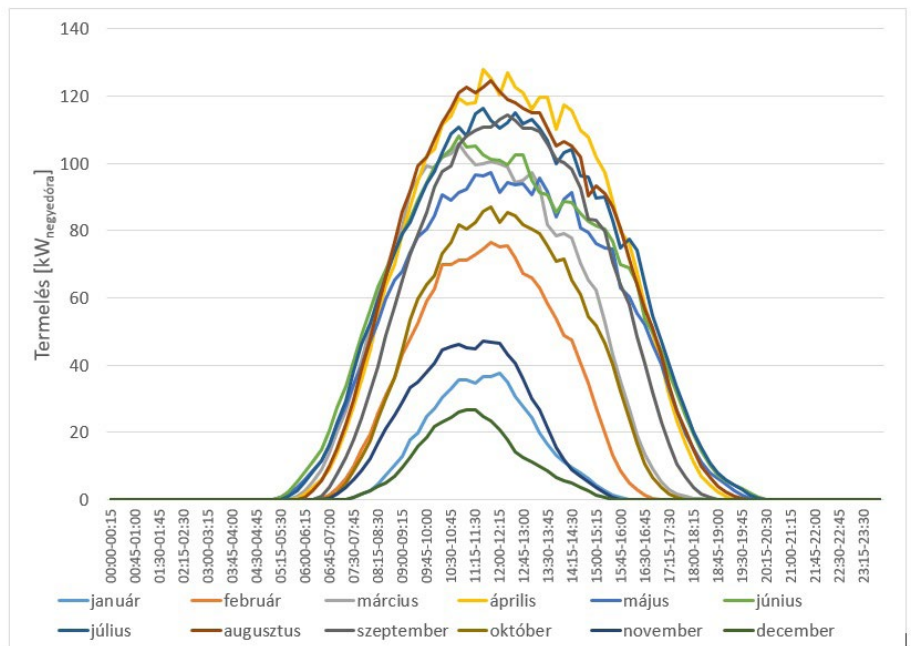
1. ábra. A vízkivételi mű villamosenergia felhasználása 2017-2021 között, havi bontásban

A Rétközi vízpótló szivattyútelep a Tiszánál, valamint a napelempark a tó közelében

ezzel minden költséget a termelők-re hárítanak. Az előbbieket miatt egyre nagyobb hangsúly van a pontos menetrendadáson Ennek érdekében az igazgatóság főenergetikusa több évre visszamenőleg vizsgálja az erőmű termelését, a legoptimálisabb menetrendadást célozva. Tervezzük a menetrendadásban a meteorológiai előrejelzések figyelembevételét is.

Belvízmentes időszakban, természetesen továbbra is a gravitációs úton történő tiszai vízpótlás a legkedvezőbb, melyre az igazgatóság munkatársai minden kínálkozó lehetőséget megragadnak. A tó és élővilága azonban nincs többé teljesen kiszolgáltatva a mindenkori időjárási és vízjárás körülményeknek, így megelőzhető a 2014-2016 közötti helyzet, amikor ez a gyönyörű környezet éltető víz nélkül maradt.

2. ábra. Átlagos napi villamosenergia termelés alakulása 2018-2021 között, havi bontásban

A megújuló energiával támogatott szivattyús vízpótlás segítségével 2017-től visszatért a vízi világ a Rétközi-tóba

Árvízvédekezés februárban

Szolanics Roland szakágazati vezető

A 2020-as évet csapadék szempontjából extrém helyzetek jellemezték, így nem volt meglepő, hogy fagyos, esős idő beköszöntével hagytuk hátunk mögött az óévet. Az esős időjárás 2021. év elején tovább folytatódott. A kezdeti enyhe idő mellé intenzív csapadék-tevékenység párosult, majd ezt erős lehűlés követte.

Mindezek hatására, 2021. január - február között Kárpátalján (221 mm) és Erdélyben (115 mm) is a havi csapadékatlagok feletti értékeket regisztráltak a mérőállomásokon. A kialakult vegyes halmazállapotú csapadék a Felső-Tiszán és mellékvízfolyásain árhullámot indított el. Az így keletkezett árhullám a Tisza, a Túr, a Kraszna folyók teljes szakaszán, a Szamos folyó torkolati szakaszán, valamint a Lónyay-főcsatornán árvízvédelmi készültség elrendelését tette szükségessé.

Az igazgatóság kezelésében lévő védműveken 302 km hosszban haladta meg az I. fokú, 183,70 km-en a II. fokú, 75,70 km-en a III. fokú árvízvédelmi készültségi szintet a kialakult árvíz.

A megáradt Kraszna Vásárosnaménynál

A folyamatos esőzések ellenére a Tisza folyón, Tiszabecsnél rövid lefolyású volt az árvíz, azonban az alsóbb szakaszokon (Dombrád, Tiszabercel) hosszan tartó, elnyúló tetőzések alakultak ki.

A Tiszán előálló vízszintek mellékvízfolyókra gyakorolt visszaduzzasztó hatása miatt a Szamos folyó torkolati szakaszán az I. fokú árvízvé-

delmi készültség elrendelése mellett, a Lónyay-főcsatorna torkolati műtárgyának zárására is sor került, mentesítve ezzel a főcsatornát a tiszai árvíztől.

Kiemelt figyelemmel kísértük a Krasznan (II. fok) és a Túr folyón (III. fok) kialakult árvíz levonulását. A Kraszna folyón a vízfolyási akadályokat képező bedőlt fákkal érintett szakaszok igényeltek fokozott odafigyelést. Ezen szakaszokon a folyó jellegéből adódva, egy-egy nagyobb méretű fa hossza a meder szélességét is eléri, erősen korlátozva a víz tovább folyásának lehetőségét. Ez árvízkor, nagyobb vízhozam mellett fokozottan jelentkezik, akár 50-60 cm-es visszaduzzasztást okozva, mely hozzájárult ahhoz, hogy a krasznai védvonalak mentén számos jelenséget észleltek, aminek nagy része mentett oldali talpszivárgás volt.

Az árhullám miatt fokozott megfigyelést kellett végezni a Túr jobb parti töltés, részben humuszolt alsó 7 km-es szakaszán is, mely a „VTT Felső-Tisza árvízvédelmi rendszer kiépítése, Tisza-Túr tározó” című

A Túr bukógát Tizsakóródnál

projekt keretein belül kerül fejlesztésre.

A védekezés során a hidrológus szakcsoporthoz a folyók mértékadó szelvényeiben vízhozammérést végzett. A legnagyobb vízhozam a Tiszán Vásárosnaménynál (1800 m³/s,) a Túron Garbolcánál (95,0 m³/s,) a Krasznán Ágerdömajornál (57,1 m³/s) következett be.

A védekezés február 06-án 08:00 óra és március 01-én 06:00 óra között folyt. Ezen időszak alatt az árvízzel érintett szakaszokon a figyelszolgálat folyamatos volt. Az árvízvédelmi töltések mentén, több

helyen összesen 4577 fm hosszban tapasztaltak jelenségeket (szivárgás, fakadóvíz, felpuhulás), amelyeket fokozott megfigyelés alatt kellett tartani, de különösebb beavatkozást nem igényeltek.

A töltésben lévő zsilipek már az árvíz érkezése előtt lezárásra kerültek. A partner szervezetekkel (Katasztrofavédelem, Rendőrség, MVB) és a helyi önkormányzatokkal a kapcsolat és az információ áramlás a korábban tapasztaltaknak megfelelően jó volt. A határvízi kommunikáció, valamint adatcserre az érvényben lévő szabályoknak megfelelően történt.

Az árvízvédekezés mellé párhuzamosan belvív- és vízminőségvédekezés is párosult, melyek együttállása rámutatott, hogy a szükséges segédőri létszám, valamint műszaki állomány biztosítása egy rendkívüli helyzetben komoly gondot jelent, mivel az ár- és belvívvédelmi szakaszokon egyidejűleg jelentkeznek az erőforrás igények.

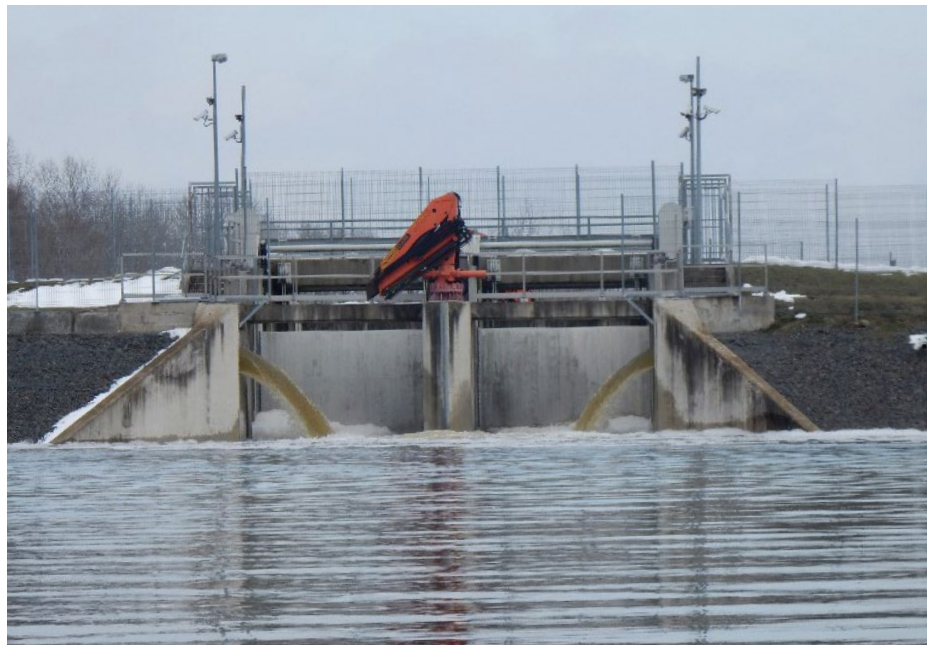
Emiatt fontos a védekezés során a beosztott műszakiak védelmi szakaszokra történő kivezénylése, mely jó alkalom területismeret szerzésre, bővítésre, valamint árvízvédekezési tapasztalatszerzésre.

Belvívvédekezés év elejétől

Némethné Tóth Katalin vízhasznosítási referens

2020. decemberében a sokéves átlagot meghaladó csapadékmennyiség hullott működési területünkre, de ebből kb. 30 mm a hónap utolsó 5 napján. Így nem volt meglepő, hogy szilveszterkor a Belvívvédelmi Törzs vezetői a központi irodaházban búcsúztatták az óévet. Természetesen a Felsőszabolcsi kollégák is kivették a részüket a búcsúztatóból, hisz december 31-én 8⁰⁰ órától I. fokú belvívvédelmi készültség került elrendelésre a 07.06. sz. Felsőszabolcs-alsó belvívvédelmi szakasz területére, továbbá a Tiszaberceli és a Csűrparti szivattyútelepekre.

Az új év kezdetén pedig az időjárás úgy alakult, hogyha már hó nincs, legalább eső legyen. Januárban az átlagosan lehullott csapadékmennyiség már 45 mm-rel haladta meg a sokéves átlagot, Tiszabecsen 100 mm is lehullott, de a külföldi vízgyűjtőkön 83-160 mm is előfordult. A belvívvédelmi helyzet január 25-re tovább fokozódott és Felsőszabolcsban a készültség növelése vált indokolttá, valamint a középső szakaszra is készültséget rendeltünk el. Február elején a Szatmári és Beregi

Lónyay árvízkapu szivattyútelepe üzem közben

térség is felzárkózott a sorba, mivel a külföldi vízgyűjtőn összegyülekező lefolyás eredményeként elértek magyar területre is a folyókon levonuló árhullámok, ezért a torkolati zsilipeket zárni kellett, először

a Kraszna mentén, majd sorban a Tiszán, Túron, Szamoson. A gravitációs vízkivezetési lehetőség megszűnésével beüzemeltük szivattyútelepeinket, amelyek 2013. óta ekkora gépegység számmal nem

üzemeltek. Persze ez jó lehetőség volt az üzempróbák elvégzésére is, és a kisebb-nagyobb hibák feltárására és kijavítására. Beüzemelésre került a Tisztaberki-Árapasztó-csatorna torkolati szivattyúállása is mobil szivattyúval, de működtek Felsőszabolcsban az esénövelő telepek és a drénvizeket átemelő kisebb szivattyútelepek is. A Nyírségben készültségen kívül munkaidőben a Lónyay-főcsatornába emelték át a többlet vizet a szivattyúk és ráadás-ként üzembe helyezték a Lónyay Árvízkapu szivattyút is.

Február első dekádjában átlagosan 50 mm csapadék hullott a működési területre, amelyet belvízveszélyeztetettség szempontjából tovább fokoztak a zsilipzárások.

A szivattyútelepek fokozott üze- me, a csatornáknál kialakult vízszintek és az elöntött területek indokoltá tették a II. fokú belvízvédelmi készültséget Felsőszabolcs-alsó és középső szakaszain, a Beregben, a Szamos-Krasznaközben, Tisza-Szamosközben és a Tisza-Túrközben. I. fokú készültségben volt Felsőszabolcs-felső belvízvédelmi szakasza,

A Nyírségben és a Kelet-Nyírben tükrözve a vízre szomszoros állapotot, nem alakultak ki olyan mértékű lefolyások, hogy belvízvédelmi készültségre vált volna indokoltá.

A bővízi időszakot kihasználva halastavas vízhasználóink megpróbáltak annyi vizet betározni, amennyit csak tudtak, felkészülve a nyári hónapok vízhiányos időszakára. Víz tározóinkat mi is üzemi vízszint fölé töltöttük a Szatmárban, sajnos a Nyíri tározók feltöltése még mindig folyamatban van, az Oláhréti, Nagy- réti, Vajai és Leveleki tározók töltődnek. A Harangodi tározó folyamatban lévő kotrási munkák miatt nem került beüzemelésre, a Rohodi tározó pedig csak a Vajai feltöltése után töltődhet, mivel saját vízgyűjtőterületéről nagyon kevés a lefolyás.

Február közepén véget ért az addigi csapadékos időjárás és felváltotta egy rövidebb fagyos időszak, ami jelentősen megnehezítette a területen védekezők munkáját. Biztos sokan emlékeznek 2013. március 15-re, amikor a nagy havazáshoz és fagyhoz társulva olyan mértékű ónososó hullott, hogy elszakította az

Zúgón a szivattyútelepeken fél-egy órás üzemszünet következett be, a Belfői és Halásztanyai szivattyútelepek pedig 3 órás kényszer szünetet tartottak a vihar okozta áramszünet miatt. Ezekben a helyeken az áramszolgáltató szerencsére gyorsan helyreállította az áramszolgáltatást. A Besztereci szivattyútelep áramellátása azonban hosszabb időszakra – másfél napra – megszűnt. Itt oszloptörés és a nagyfeszültségű vezetékcs több helyen történő leszakadása okozta a kényszerpihenőt. Ennek hatására a csatornában a vízmozgás megszűnt, és a nagy hidegben a víz befagyott. Ezt követően kotrógéppel kellett a jeget és a havat eltávolítani a mederből, hogy az áramszolgáltatás helyreállítását követően biztosítani lehessen a ráfolyást a szivattyútelepre. A jég a Tiszaszalkai szivattyútelepet sem kímélte, ott kimozdította a helyéről az egyik gerebet.

A belvízvédekezés keretében a szivattyútelepekre érkező uszadék eltávolítását, a csatornákból a vízfolyási akadályok eltávolítását, továbbá kézi erővel átereszek tisztítását, úszókaszával a vízínövényzet eltávolítását, zsilipmozgatásokat, vízkormányzást, víztározóink feltöltését végeztük.

A védekezés során naponta legtöbb 1,9 millió m³ belvizet emeltek át a szivattyútelepek, és mivel február végén még mindig több, mint 1 millió m³ a napi vízáttemelés, februárral bezárólag az összesen átemelt vízmennyiség a 35 millió m³-t is meghaladja. A legnagyobb egyidejű elöntés mértéke készültségen kívüli területekkel együtt 12470 ha volt.

A tavasz felé közeledve csökkent a csapadékhajlam itthon és a külföldi vízgyűjtő területeken is, így az árhullámok levonultak folyóinkon (felváltotta némi nehézfém szennyezés a Szamoson) és a belvízvédekezési tevékenységek hatására fokozatosan mérsékelhetőek, majd a zsilipnyitásoknak is köszönhetően megszüntethetőek lettek egy-egy belvízvédelmi szakaszon a készültségek. A Felsőszabolcsi öblözet alsó részén és a Szamos-Krasznaközben persze még egy ideig szükségesek a védelmi beavatkozások, de mindent összevetve egy biztonságosan lezajló és a szivattyútelepeket, valamint a gyakorlati szakembereket, gép-szerelőket is jól megmozgató belvízvédekezést tudhatunk nagyrészt már magunk mögött.

Gépi munkavégzés az Orosztanyai csatornán

így a Rétközberencsi szivattyútelepet is beindítottuk, hogy szivattyú próbaüzem jelleggel működhessenek néhány órát.

áramszolgáltató vezetékkeit. Idén nem volt ennyire súlyos a helyzet, de azért az ónos eső most is megtette hatását, melynek eredményeként Felsőszabolcsban Tiszabercelen és

Eredményes hulladékeltávolítás hatodik alkalommal

Veres József osztályvezető

A 2019-ben megvalósított Felső-Tiszai Hulladékmentesítési technológia az idei évben sem maradt feladat nélkül. A védekezés sajátossága volt, hogy a Tiszán és a Szamoson a tavalyi évhez képest lényegesen nagyobb árhullámok vonultak le. A vásárosnaményi kárhely előntésre került, így megtapasztaltuk a technológia alkalmazásának korlátjait. A nagyobb árhullámokkal több uszadék érkezett és sikerült a PET Kupa aktivistáinak bevonásával előre lépni a hulladék újra hasznosításának terén is.

2021. február 04-én, a Felső-Tisza vízgyűjtőjére lehullott csapadék hatására a Tisza folyón árhullámok indultak el. Az áradással egy időben a vízminőségi kamera képek és az ukrán partnerünk jelezte, hogy ukrán területről kommunális hulladék, PET

palack érkezik a folyón, Rahónál 40 db/perc, Tiszakirvánál 45 db/perc és Dolhánál (Borzsa) 2 db/perc intenzitású PET palack levonulást észleltek. Fentiek miatt III. fokú vízminőségi kárelhárítási készültséget rendelt el a védelemvezető 2021. február 4-én 12:00 órától, a Tisza folyó 684,550-744,850 fkm szakaszára. A külföldi eredetű hulladék (PET) szennyezés délután 17:00-kor Tiszabecsnél megjelent percenként 5-10 db mennyiségben.

A Magyarországra érkező szennyezés eltávolítása érdekében a Vásárosnaménynál részleges úszóműves mederelzárás épült ki. A gyors és hatékony előrejelzés segítségével sikerült a mederelzárást a hulladék megérkezése előtt elkészíteni. A munkafolyamatot a Folyamos Szakmérnökség dolgozói végezték.

Az uszadék eltávolítása a Tiszavirág tanyahajó, a Bercel és Záhony úszókotró, Z-429 önjáró uszály, PET hajó, és a parton lévő munkagépek segítségével 684+550 fkm szelvényében a Tisza bal partján történt a II. Rákóczi Ferenc híd lábánál. Február 4-én éjszaka elkezdődött az úszó szennyeződések levonulása. Ebben az időszakban csak az uszadék megállítása történt, a vízből való kiemelés másnap kezdődött el. Figyelőszolgálatunk 2 óránként észlelte a Tisza és Szamos folyón a hulladék levonulását. Ugyanezen napon az érkező hulladék intenzitása megnövekedett a Tisza folyón Tiszabecsnél 7 óraker 30-40 db/perc, délután 18 óraker 20-25 db/perc, a Szamos folyón Csengernél 7 óraker és délután 18 óraker 90-100 db/perc intenzitás volt. Elkezdődött a hulladék válogatása, a szervesetlen

eredetű anyagok konténerbe kerültek, a válogatás külső helyen a Makócsa depónia helyen történt.

A Tisza folyó gyors áradása és a vízfelszínén úszó fa rönkök komoly problémát okoztak, több alkalommal keresztbe fordították a Z-429 uszályt.

Február 6-ra a vásárosnaményi vízminőségi kárhely tározóterét teljesen elöntötte a víz. Az érkező hulladék intenzitása a Tisza folyón minimálisra csökkent, a Szamos folyón azonban továbbra is megmarad a 90-100 db/perc Csengernél.

A válogatásba bekapcsolódtak a PET Kupa aktivistái is. A szelektált szervesetlen hulladék újra hasznosításra

történő különválasztását végezték a Szipa-telepen Tiszaszalkán.

Február 9-én a Tisza folyó vízszintje Vásárosnamény szelvényben intenzíven áradt, a részleges mederzárát, a 700 cm feletti vízállásra tekintettel délben el kellett bontanunk. A hulladék levonulás intenzitása ekkor lecsökkent 10-15 db/flakon/perce Vásárosnaménynál. A hulladék szelektálása folytatódott.

A hideg, fagyos idő miatt a hulladék válogatását február 10-től 12 napig ideiglenesen be kellett szüntetni. A Tisza és a Szamos folyón levonuló hulladék árama megszűnt, így a 2021. 02. 12-én az örök által végzett hulladék észlelést megszüntettük.

Az eltávolított hulladék összes mennyisége 1622 m³, ebből 329 m³ a kommunális hulladék (PET palack). Az őri észlelések alapján körülbelül 450 000 db PET palack érkezett a Tisza és a Szamos folyón. A mederzár elbontását követően kb. 110 000-120 000 palackot nem tudtunk elfogni. Az összes hulladék mennyiség 80 %-a Szamoson érkezett.

A védekezés során az ukrán és román vízügyi szervezetekkel kiemelkedően jó kapcsolat volt. A román vízügy szervezet Szatmárnémetinél palackszámlálással segítette a munkát.

Téli hónapok

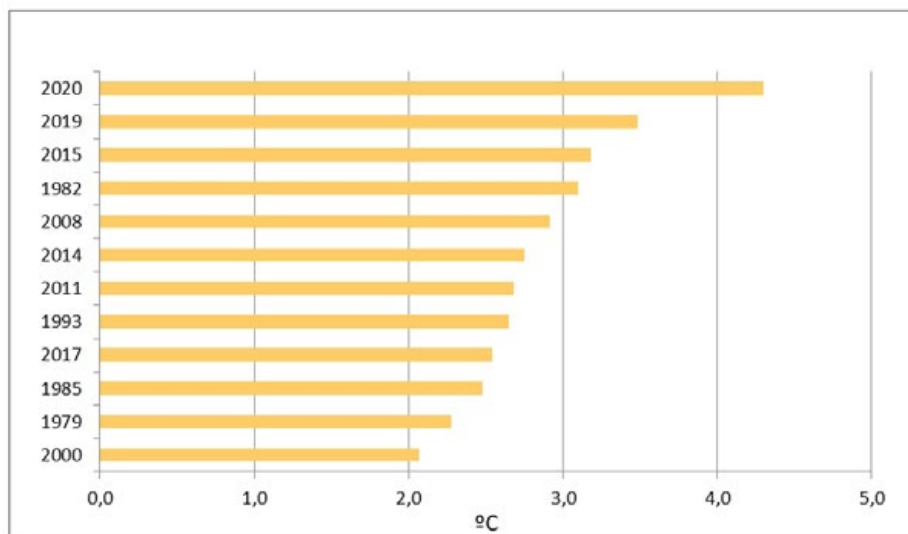
HIDROMETEOROLÓGIAI ELEMZÉSE

Fehér Andrea adattári referens

A téli hónapok elemzésénél a „hagyományos” értelemben vett 3 hónapot fogom jellemezni, pedig a klímaváltozás és a már-már szokásos extrémnek mondható időjárási körülmények a téli hónapokat is márciusig csúszatták. Már nem lepődünk meg a márciusi talajfagyon vagy a sokéves mindenkori maximális hóvízkészleten, amelyet nem is olyan régen, 2005. március 15-én regisztráltak a Tisza-Bodrog-torkolat feletti vízgőyűjtőjén, 3450 millió m³-t.

A tavalyi év decemberétől az idei év február végéig terjedő időszakban a léghőmérséklet értékeinek alakulásában a tavalyi évre jellemző tendencia követhető nyomon.

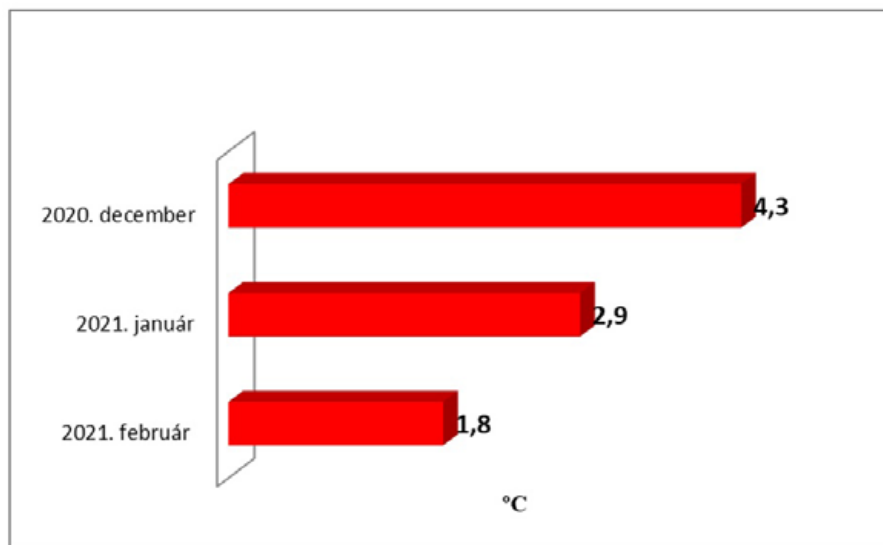
A december havi léghőmérséklet jóval magasabb volt a sokéves átlagnál, 4,3°C- kal, amellyel meg is dőlt a területi sokéves léghőmérsékleti átlagok maximuma. Az addigi havi maximum 2019-es havi átlag volt, 3,5°C, amelytől 0,8°C- kal lett melegebb a tavalyi év decembere. Elmondhatjuk tehát, hogy 2020. decembere 1962-től számítva a legmelegebb decemberi hónap volt (1. ábra).

1. ábra A 2°C-nál magasabb decemberi középhőmérsékletű évek

A 2021-es év is a szokásosnál melegebben indult, januárban 2,9°C- kal, illetve februárban 1,8°C- kal

regisztráltunk magasabb léghőmérsékleti átlagokat a sokéves havi átlagoknál (2. ábra).

2. ábra Területi átlagos léghőmérséklet eltérése a sokévestől 2020. december és 2021- február között

A téli hónapok léghőmérsékleti átlagait 1962-től csökkenő sorrendbe állítva azt látjuk, hogy a legmelegebb tél a 2006/2007-es szezon volt 2,7°C- os átlaggal, aztán a 2013/2014-es tél következett 2,5°C-os havi átlagos léghőmér-

2019/2020-as illetve a 2015/2016-os, mindhárom 2,4 °C-os idény-átlaggal. Az alábbi diagramon azok a

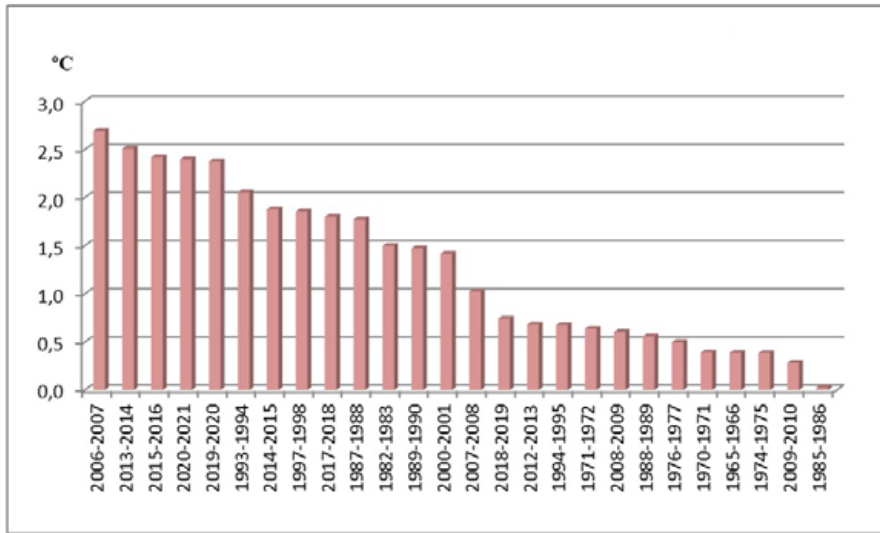
tél- időszakok vannak feltüntetve, amelyeknél 0 °C feletti átlagokat regisztráltunk (3. ábra)

Az Igazgatóság működési területén 2020 decemberében 58 mm csapadék hullt, amely 5 mm-el több a sokéves átlagnál.

Január első hetében több mediterrán ciklon is érintette hazánkat, emiatt változékony, kezdetben igen enyhe idő alakult ki, és intenzív volt a csapadéktevékenység. A Nyírségi öblözetben januárban 20 alatt volt a csapadékos napok száma, az igazgatóság többi öblözetében viszont a 31 naphól közel 25 napon regisztráltunk csapadékot. Területünkön átlagosan 83 mm csapadékot mértünk, amely 45 mm-el több a sokéves átlagnál.

Ugyanezt a tendenciát követte a februári időjárás. Február 11-ig minden nap volt csapadéktevékenység, ezt követően már csak 17-én és 19-én. 17.-én hó, 19-én már eső formájában, összesen a két napon 13,3 mm. A februári sokéves csapadékátlagunk 38 mm, a

sékkel. A harmadik legmelegebb tél jelzővel három tél-idény következik a sorban: a 2020/2021-es, a

3. ábra A téli hónapok léghőmérsékleti átlagai csökkenő sorrendben

hónap végéig 70 mm-t regisztráltunk, tehát 32 mm-es havi többletünk van a sokéveshez viszonyítva. Február 10-én a nap második felében komoly fordulatot okozó légörvény érte el hazánkat és a csütörtök kora hajnali óráktól, északnyugat felől megkezdődött az erős hidegetörés. Az északnyugati szelet továbbra is erős, olykor viharos lökések kísérték. Napközben mindennütt, jóval fagypont alatt maradt a hőmérséklet. A folytatás tartósan hideg időt hozott, fagyos nappalokkal és több helyen kemény éjszakai fagyokkal.

Idén göngyöltve 77 mm a csapadéktöbbletünk február végéig, ha viszont a téli idényt nézzük, akkor ez az érték 82 mm.

A hó felhalmozódása a Felső-Tisza vízgyűjtőjén január közepén kezdődött. Összesítve elmondhatjuk, hogy a Tisza Bodrog-torkolat feletti vízgyűjtőjén lévő hóréteg víztartalma az idei évben február 28-ig a sokéves átlagok alatt maradt, számszerűsítve 466 millió m³ és 823 millió m³ között változott, leginkább a sokéves átlagnak a felével tudunk számolni.

Az intenzív csapadéktevékenység hatására folyóinkon a megnövekedett mederteltség mellett készültési szinteket meghaladó árhullámok vonultak le. Úgy árvízi, mint belvízi készütség is volt ezen a télen a sok éven át tartó aszályos időszakok után.

Folyóinkon a jég csak néhány napig mutatkozott parti jég formájában január 17-től 25-ig.

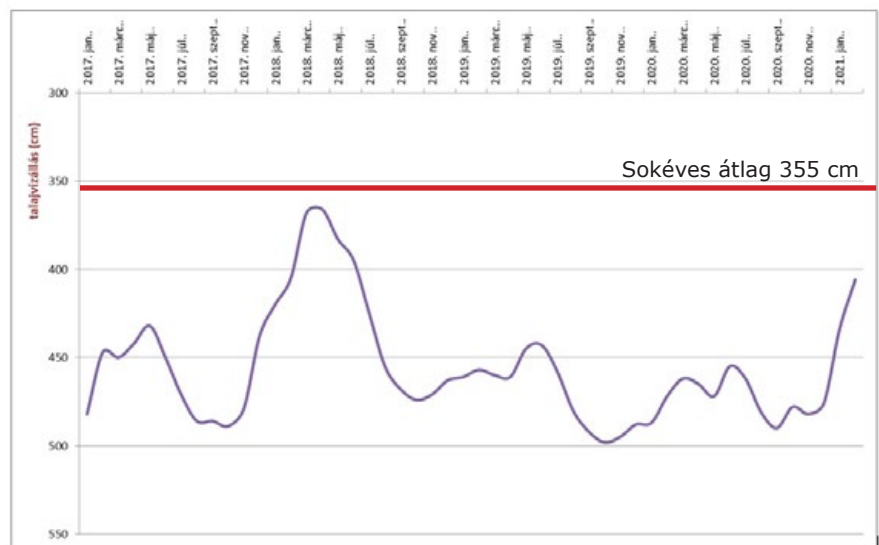
December elején igazgatósági átlagban 484 cm-en van a talajvíz a kútperem alatt. Ehhez viszonyítva decemberben 8 cm-t, majd januárban további 42 cm-t emelkedett a talajvízállás. Február első felében, mivel a csapadék eső formájában hullt, valamint az enyhébb időjárás következtében talajfagy sem volt jellemző a területünkön, további 23 cm-t emelkedett átlagosan a talajvíz szintje. Igazgatósági átlagban a február 28-i távmért adatok alapján 406 cm-en van a talajvíz a kútperem alatt, ez decembertől 78 cm-es talajvízszint emelkedést jelent. Február végén legmélyebben a Nyírség öblözetben, átlagosan 483 cm-en, legmagasabban a Tisza-Szamosköz öblözetben, átlagosan 332 cm-en van a talajvíz szintje.

Tekintsük át a tározók helyzetét is erre az időszakra vonatkozóan. A sok eső okozta árhullámokból sikerült tározóinkat is tölteni. Kiemelendő, hogy a Szamosmenti tározónk 56%-os töltöttséget ért el február végére, amely közel 9 éve üresen állt.

A 2020 decemberét 11,4 millió m³ betározott vízmennyiséggel nyitottuk, amely tározóink 45%-os feltöltöttségét jelentette. Még e hónapban 10 %-kal sikerült növelni a tározóink feltöltöttségét. Januárban újabb 10%-os feltöltöttség-növekedést értünk el. A jelentős csapadék hatására február 28-ára a belvízi víztározókban az össztározott vízmennyiség 6%-kal nőtt a január végi betározott vízmennyiséghez képest. A Rohodi, Pazarnyi, Harangodi tározókban nincs víz. A február 28-i adatok alapján a tározott ösztvíztérfogat 18 millió m³, amely 71%-os feltöltöttségnek felel meg. Összegzésként elmondhatjuk, hogy a tél folyamán 26%-al sikerült növelnünk tározóink feltöltöttségét.

Február végén feltehetjük a kérdést: vajon vége a télnek, vagy újabb hidegfronttal ismét havazás érkezik a Felső-Tiszára. A „kis hó nagy árvíz” idén már megmutatkozott, de lesz-e folytatás...???

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2021. február 12-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint márciusban az átlagosnál kissé melegebb és átlagosnál szárazabb,

4. ábra Talajvíz szintek 2017. január és 2021. január közötti időszakban

Ezt a 406 cm-es talajvízállást a sokéves 355 cm-es értékhez viszonyítva megállapítható, hogy csupán 51 cm-rel vagyunk a sokéves átlag alatt (4. ábra).

áprilisban és májusban az átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos időjárás valószínűsíthető.

25 évvel ezelőtt

rendkívüli árvízvédelmi készültség a Tiszán

Virányi Kristóf árvízvédelmi referens

1995. december végén a Felső-Tiszán és mellékfolyóin – a Szamoson, a Túron és a Krasznán – jelentős árhullám sorozat vonult le, amelyek az igazgatóság összes védvonalán árvízvédelmi készültség elrendelését eredményezték. A Tiszán nem csak rendkívül magas vízzinttel, hanem szokatlanul hosszú tartóssággal vonult le az árvíz a folyó felső szakaszán.

December 22-én a vízgyűjtőn átvonuló ciklon 10°C-os felmelegedést okozott, ami kiterjedt csapadéktevékenységgel párosult. Az átlagosan lehullott 30-50 mm eső a sok helyen még fagyott talaj miatt rendkívül gyorsan összegyülekezett és heves áradást eredményezett.

Ukrán területen, Técsónél 24-én tetőzött a Tisza 549 cm-rel, így 1 nap alatt 4 métert emelkedett a vízzint. Másnap, 22 óra elteltével pedig már Tiszabecsen is 484 cm-es tetőző vízzintet rögzítettek a III. fokú készültség (500 cm) közelében. Ugyanezen a napon a Túr Garbolcánál 397 cm-rel (II. fok 400 cm), a Szamos Csengernél 28-án 629 cm-rel (II. fok 650 cm) tetőzött.

A december 24-26 között lehullott csapadék már kiterjedt a Kraszna vízgyűjtő területére is. Az újbóli árhullám hatására a Tisza vízzintje Tiszabecsnél 2 nap alatt mindössze 1 métert apadt, ami kifejezetten ritka esemény ezen a vízmércén. A Túr ezúttal december 28-án Garbolcánál 465 cm-en tetőzött (III. fok 450 cm).

A december 27-én készített előrejelzés alapján a Tisza-Vásárosnamény szelvényében 920-960 cm vízállástetőzés volt várható, tehát mindenképpen magasabb, mint a valaha mért legnagyobb vízzint

(LNV 912 cm, 1970). A beregi térség töltései és a Szamos torkolata sem magasságban, sem keresztmetszetben nem bírtak volna el egy LNV-t meghaladó árhullámot, így a védelemvezető rendkívüli készültség elrendelését javasolta. Gyurkovics Sándor kormánybiztos december 27-én 15:45 perckor elrendelte a Vásárosnamény-Zsurk és Vásárosnamény-Lónya közötti védelmi szakaszokra, valamint a Szamos és Kraszna folyók torkolati szakaszára a rendkívüli árvízvédelmi készültséget.

Megkezdődött az esetleges katasztrófa-helyzetre való felkészülés

védekezésben résztvevők száma csúcsidőben megközelítette az 1.400 főt és a teljes védekezés ideje alatt pedig meghaladta a 7.000 résztvevőt.

Az időjárási viszonyok egyik napról a másikra megváltoztak, a kezdetben enyhe tavaszi időjárás kemény télbe csapott át. Az előrejelzett csapadék már hó formájában érkezett meg a vízgyűjtőre. Pusztán ennek a véletlennek volt köszönhető, hogy a Tiszán Vásárosnamény-nél nem észleltek LNV-t meghaladó vízállást. A folyó 858 cm-es szinten tetőzött, így 54 cm-rel szerencsére elmaradt az LNV-től.

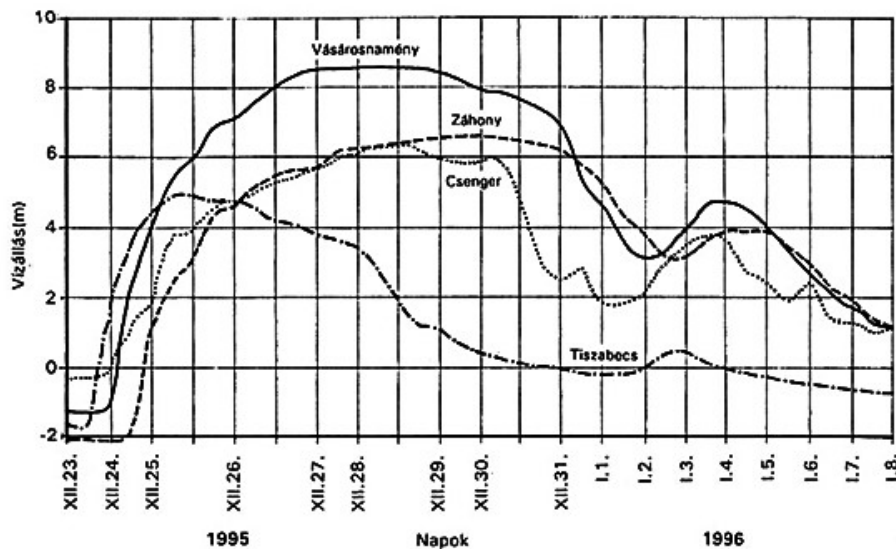

Vásárosnamény – Gergelyugornya (1995. december 28.)

és a kitelepítési tervek egyeztetése az ukrán partnerrel. Árvíz-katasztrófa esetén ugyanis a beregi térség lakossága többnyire Ukrajnán keresztül menekíthető.

A munkálatokban segédkezett a Honvédség 1. sz. Árvízvédelmi Csoportja és a Polgári Védelem. A segédőri létszám biztosításában a helyi önkormányzatok nyújtottak segítséget az Igazgatóságnak. A

A vízgyűjtő lefagyásával és a hozáfolyás megszűnésével megkezdődött az apadás a folyók felső szakaszain. December 30-án 7 órától a rendkívüli készültség megszüntetésre került és az 1996. január első napjaiban zajlott esőzések sem befolyásolták jelentősen az árhullám levonulását. A Krasznán is csak az I. fokú készültségnek megfelelő szintet haladta meg a vízállás.

Vásárosnamény – Gergelyiugorna (1995. december 28.)

A Tisza alsó szakaszain már megszűnt a készültség, de a Záhony és Vásárosnamény közötti bal parti szakaszon a védvonal mentén húzódó nyárigát jelentős vízvisszatartást eredményezett. A töltést és a műtárgyakat továbbra is érte a terhelés egészen január 5-ig, amíg a nyárigát átvágásával mentesítésre nem kerültek ezek a szakaszok. A tetőző vízhozamok a Tiszán változatosan alakultak. A vízrajzosok Tiszabecsnél 1.900 m³/s, Vásárosnaménynél 2.650 m³/s, Záhony-nál 2.800 m³/s-ot mértek. A Szamoson a legnagyobb vízhozam a Nagy-Szamos-Bethlen szelvényénél alakult ki (1.560 m³/s).

Utoljára a Tisza és a Lónyay-főcsatorna alsó szakaszán került megszüntetésre az árvízvédelmi készültség január 07-én, ezzel végére érve a 2 hetes védekezésnek. A tartós terhelés hatására a keskeny töltések átáztak és sok helyen káros árvízi jelenségeket – talpszivárgást, csurgást, fakadóvizet – észleltek. Főleg a korosabb műtárgyak mellett lehetett szivárgást és csurgást tapasztalni. Ellennyomó medence és szorító-töltés építésével akadályozták meg a buzgárképződést Zsurk és Veresmart térségében. A 07.04. Vásárosnamény-zsurki árvízvédelmi szakaszon található mind a 12 db zsilipnél a szivárgás okozott gondot. A műtárgyaknál pótelzárást és szivattyúkat alkalmaztak, de ellennyomó medencék építésére

is sor került. A legnagyobb problémát a Nagyvarsánynál lévő 8. sz. zsilipnél észlelt káros jelenségek jelentették. A munkálatokat a jegesedés sem gyorsította.

Az 1995. december 24-től 1996. január 07-ig tartó védekezés során 6.600 db zsák, 2.025 fáklya, 310 tonna kő, 368 m³ kavics, 30 m³ föld és 400 m² fólia és 22 karó került felhasználásra. Járművek közül 663 db közúti, 24 db építőipari, 88 db egyéb és 45 db vízi járművet vetettek be. Az árvízkarók becsült költsége 332,85 millió Ft, a védekezés költsége pedig 63,5 millió Ft volt.

Az árvízvédekezés sikerét jelentősen befolyásolta az időben rendelkezésre álló és megbízható információ, valamint a hazai és külföldi partnerekkel történő együttműködés. Mivel a rendszerváltozást követő években szervezetünk létszáma a harmadára csökkent, ezért az igazgatóság együttműködési megállapodásokat kötött, például a Megyei Polgárvédelmi Parancsnoksággal a létszámgény kielégítésére. A segédőrök kiállításában pedig az önkormányzatok nyújtottak nagy segítséget.

Az árvíz felhívta a figyelmet a védelmi gépek, a szakfelszerelés elavultságára és elégtelen mértékére és az akkori hírközlő rendszer hiányosságaira. A gépjárművek, szállítóeszközök javarés�érét a Volán Rt. és a magánvállalkozókkal kötött megállapodásokkal biztosították.

Ilyen, az igazgatóság összes, közel 600 km hosszú védvonalára kiterjedő védekezés igen ritkán fordul elő, különösen úgy, hogy több mint 120 km hosszú védvonal mentén rendkívüli készültséget is el kellett rendelni. A nagyobb első árhullámot több kisebb követte, melyek folyóink alsó és középső szakaszaiban egymásra torlódva tartós és magas árvízszinteket okoztak.

Ismét bebizonyosodott, hogy rendkívül kevés idő áll rendelkezésünkre a megfelelő felkészülésre, ezért javasolták az árvízi előrejelző és riasztó rendszer három országra kiterjedő, átfogó fejlesztését.

Az 1993. évi után ez az árvíz is arra világított rá, hogy az árvízvédelmi töltésrendszerünk fejlesztése egyre sürgetőbb, hiszen 52%-a nem felelt meg az országosan előírt minimál-szelvénynek.

Az 1995. évi karácsonyi nagy árvizek a kormányzat figyelmét ráirányították az árvízmentesítés jelentőségére és fontosságára. A Kormány meghozta 2060/1996. (III.13.) határozatát a Tisza és a Körösök mentén folytatott árvízvédekezés tapasztalatairól és a szükséges intézkedésekről, amelyben kitért az árvízi biztonságot érintő fejlesztések gyorsítására és az árvízvédelmi létesítmények fenntartási színvonalának emelésére is. Ennek folyamányaként 1996-ban elkészült a Felső-Tisza-vidék árvízvédelmi rendszerének fejlesztési tanulmánya, amely alapját képezte az 1997-ben elkezdődött árvízvédelmi fejlesztési programnak.

A 2001. márciusi árvíz 20 éves évfordulójára

Dajka István osztályvezető, Virányi Kristóf árvízvédelmi referens

A 2001. március 3-án reggel a vízállások 1,5-2,0 méterrel voltak a sokévi közepes márciusi vízállások alatt, jégborítás a folyókon nem volt, a hókészlet alig haladta meg a sokévi átlag felét. Semmi sem utalt arra, hogy három nap múlva „túlcsordulás következik be” Tisza és a Túr nagyvízi medrében. Még a Meteorológiai Szolgálat március 3-án kiadott prognózisából sem ez következett, amely a következő napokra 30-50 mm területi átlagcsapadékot és felmelegedést jelzett.

A Felső-Tisza vízgyűjtőjén 2001. március 3-án kezdődő ciklontevékenység hatására alig 3 nap alatt, 3 hullámban igen jelentős, a sokévi közepes csapadékmennyiség 2-3-szorosa (területi átlagban 124 mm) esett a meglévő 70 mm hóvízkészletre. Kárpátalján helyenként 200-260 mm csapadékmennyiség is mértek. A rendkívüli esőzés mellett a heves árhullám kialakulásához hozzájárult a hirtelen bekövetkezett felmelegedés okozta hóolvadás, a lefolyási viszonyok kedvezőtlen alakulása (fagyott talaj, lombtalan erdők) is. A Felső-Tisza baloldali mellékfolyói ezúttal lényegesen meghaladták az 1998. novemberi tetőzéseket, amely szintén hozzájárult a Tiszán kialakult extrém helyzethez.

Március 4-re heves áradás következett be a kárpátaljai folyókon. A kialakult helyzet és a várható további csapadékok miatt – tekintettel a Felső-Tiszán jellemző rövid felkészülési időre – a védelemvezető már március 4-én 10 órakor – a tiszabecsi 170 cm-es vízállásnál – elrendelte a Tisza Vásárosnamény és Tiszabecs közötti három (07.05-06. és 07.08.) árvédelmi szakaszon az I. fokú készültséget, egyúttal jelezve a kivonuló szakaszvédelemvezetőknek, hogy egy „erős III. fokra” készüljenek.

Tiszabecsnél a III. fokú készültséget (500 cm-nél) március 5-én 0 órakor rendelték el. A Tiszán az 1998. novemberi LNV szinteket figyelembe véve a szakaszvédelemvezetők megadták erőforrás (létszám, anyag, eszköz) igényüket a Törzsnek és az éjszaka folyamán meg is kezdték a védelmi beavatkozások szervezését. A Tisza áradása rendkívül heves volt. Az áradás legnagyobb intenzitása Tiszabecsnél két óra alatt 79 cm, Tivadarnál 96 cm, Vásárosnaménynél 76 cm volt. Tiszabecsen már meghaladta a III. fokú szintet, miközben Tivadarnál még a medrében volt a folyó! A védelmi osztag kirendelése Vásárosnaményba kora hajnalban megtörtént. A 07.16-17. év. szakaszokon (Túr-Palád-Sáréger) március 5-én

8 órakor rendelték el a III. fokú készültséget, de 5 méternél nem jeleztek nagyobb tetőzést.

Az eső március 5-én délutánig szakadatlanul esett. A töltésmagasítási munkák nagy erővel zajlottak. A március 5-i reggeli árvízi előrejelzés a Tiszán LNV közeli, a déli azt meghaladó (Tiszabecs 720 cm, Tivadar 980 cm) tetőzésekkel számolt. A FETIVIZIG védelemvezetése az Országos Műszaki Irányító Törzstől (OMIT) műszakiakat, védelmi osztagokat, szakcsoportokat kért kirendelni. Működésbe lépett a Megyei Védelmi Bizottság (MVB), valamint a fehérgyarmati és a vásárosnaményi Helyi Védelmi Bizottság is, Polgári Védelmi erőkkkel segítve a védekezést. A társ vízügyi igazgatóságoktól érkezett osztagok, műszakiak és a honvédségi alakulatok az éjszaka folyamán munkába álltak a védvonalakon.

A védekezés erőfeszítései a töltések magasztására, vagyis a magassági hiányok megszüntetésére koncentráltak. Elsőként Tiszabecs-Milota, valamint Panyola térségében épült nyúlgát. Tiszabecs és Vásárosnamény között a Tisza mindkét oldali töltésén 1,5 nap alatt épült meg 30 km hosszban homokzsákos töltésmagasítás, így is alig sikerült lépést tartani a vízszint emelkedésével.

Tiszabökényi, ukrán töltésszakadás eredménye Uszkánál

A Túr torkolati szakaszán folyt a töltés erősítése.

Közben Ukrajnában töltésszakadások következtek be, jelentős területek kerültek víz alá. Március 5-én délután a Tisza balpartján Királyházánál és Tiszabökénynél bekövetkező töltésszakadásra kiömlő vizet egy ideig a Batár balparti és a Palád jobbparti töltései megfogták, de március 6-án 5 órától 1400 fm hosszban a Palád töltésen nagy erővel átbukott a víz, magasítása reménytelen volt. A Palád-Csécsei öblözetbe kb. 10 millió m³ víz ömlött ki, veszélyeztetve Kispaládot és Botpaládot. A Tisza Palád patakba került vize megterhelte ezúttal a Túr 1970-es árvíz óta legmagasabbra áradó (Garbolc 580 cm) vi-

a helyzet, hanem a Palád torkolat és Sonkád közötti szakaszon is, amellyel a védelemvezetésnek váratlanul szembe kellett néznie.

Március 6-án 5 órakor – a rahói tetőzés után mindössze 13 órával – bekövetkezett a tetőzés Tiszabecsnél 736 cm-es vízállásnál, amely 28 cm-rel volt magasabb a 28 hónapnál korábbi LNV-nél. A becslések szerint az ukrán gátszakadásoknak 30-50 cm-es volt az árapasztó hatása.

Tiszabecsnél a tetőzésig 8,5 métert, Tivadarnál 12 métert emelkedett a Tisza vízszintje. Március 6-án reggeltől kezdődően a Tisza jobbpart Tivadar és Tarpa közötti szakaszán, ahol szükség volt a

Nyúlgátépítés Kisar település védelmére

zét. Ezzel nemcsak a Túr alsó 10 km-es szakaszán – a Tisza visszaduzzasztása miatt – vált nehezzé

töltés magasítására is, 16 helyen fejlődött ki suvadás, amelyek hozzájárultak a töltés állékonyság-

vesztéséhez, ami végül két (110 m és 145 m széles) töltésszakadás kialakulásához vezetett. A kiáramló 140 millió m³ víz 26.000 ha hazai, valamint 6.000 ha ukrán területet öntött el a Beregben, ezzel veszélyeztetve 17.000 ember életét. Az MVB 20 település két ütemben történő kitelepítését rendelte el. Ebben az időben egyszerre 6.000 fő védekezett a védvonalakon.

Az ukrainai gátszakadásból származó többlet vízhozam és a magas vízállás hatására a Túr bal parti töltése sem volt képes ellenállni az árvízi terhelésnek, így március 6-án 10 órakor Sonkád és Tiszaberek között két helyen megroskadt, vízfolyás keletkezett, amit a nehéz megközelíthetőség miatt nem sikerült elzárni, így szakadás alakult ki. A kitört víz a Tapolnok főcsatorna völgyében elindult Vámosoroszi, Fülesd, Csaholc, Túr-istvándi, Kömörő és Nagyar települések felé, végül az Öreg-Túron keresztül a Tiszába vezették. Megközelítőleg 4.000 ha került vízborítás alá, de a települések lakott területeit sikerült megvédeni az elöntéstől.

Az Országos Műszaki Irányító Törzs (OMIT) javaslatára a Kormány március 6-án 12 órától rendkívüli készültséget rendelt el a Tisza Záhony-Tiszabecs közötti szakaszára. Március 7-én a honvédség helikopterekkel segítve a vízügyesek munkáját, megfelelő műszaki irányítás mellett elkezdte a szakadások töltéscsonkjainak bevédését és elzárását, kővel megpakolt konténerzsákok szállítással.

Néhány nap alatt 18 település védelmére épült meg az összesen 50 km hosszú lokalizációs vonal, melynek építése alatt csúcsidőben 15.000 ember vett részt a védekezésben. A munkáknak köszönhetően csak 7 település került elöntés alá (Csaroda, Gulács, Hetefejércse, Jánd, Tarpa, Tákos, Vámosatya) és két települést az elöntés csak részben érintett (Gergelyugoronya, Gelénes).

Március 8-án az MVB vezetése a 41. sz. út két helyen (Tákos térségében) történő átvágása mellett döntött a Védelmi Osztag javaslatára alapján. A műveletre azért volt

Szádfalazási munkálatok az átszakadt Tisza jobb parti töltésén

szükség, mert az út felett tározódott, nagyjából 70 millió m³ víz beavatkozás nélkül az út koronáján átbukva átszakította volna azt. Március 9-re a helikopterekkel szállított homok- és közsákok beépítésével a Túr töltésében keletkezett két szakadási helyen az átfolyást sikeresen megszüntették. Március 10-én kezdődtek a Larsen-pallók leverésével végzett szádfalazási munkák a Túr töltésén. Közben mobil szivattyúk telepítésével folyt a települések mentesítése a víz-elöntéstől. Március 11-re az egyik túri szakadást szádlemezzel biztosították, így kezdetét vehette a másik szakadási hely elzárása. Eközben a Tisza jobb parti Tarpa és Tivadar közötti töltésszakadásoknál is megkezdődtek a szádfalazási munkák, melyek 14-én és 15-én fejeződtek be.

Az árvíz levonulása után kezdetét vette a megrongálódott összesen 9,7 km töltés végleges helyreállítása. A rendkívüli készültség

március 21 -én 12 óráig tartott. A védelmi készültség április 13-án szűnt meg, a tarpai helyreállítási munkák pedig 2001. május 14-én fejeződtek be.

A vízhozammérő csapatok az árvíz levonulása alatt összesen 532 db vízhozammérést végeztek. A Tiszán Tivadar szelvényében március 6-án 4.190 m³/s volt a vízhozam, 29-szer több mint három nappal korábban (144 m³/s). A Túron mért legnagyobb vízhozam 200 m³/s volt Garbolcnál március 6-án.

A víz levonulásával megkezdődött a kárfelmérés és az újjáépítés megszervezése. Július 10-ig összesen 736 db lakóház került elbontásra és 2.968 db sérült meg. Összesen több mint 1.500 ember maradt fedél nélkül. 2001 év végére összesen 713 épület újjáépítése, valamint 1.477 épület helyreállítása történt meg. Összességében az árvízkárok és a helyreállítás költsége meghaladta a 130 milliárd forintot,

de szerencsére az árvíznek halálos áldozata nem volt.

A védekezésben 2,58 millió db homokzsákot, 4.450 db konténerzsákot, 240.000 m² geotextiliát, 162.000 m² fóliát, 5.900 m² szádlemezt, 220.000 db fáklyát, 201.000 m³ homokot és 107.000 tonna követ és kavicsot használtak fel. Csúcsidőszakban több mint 15.000 ember vett részt a védekezésben. Munkájukat 543 db közúti jármű, 111 db építőipari gép, 21 db vízi jármű és 71 db egyéb jármű segítette. Ezen kívül a védekezés ideje alatt 12 helikopter és 15 db kételtű katonai jármű szolgált a védvonalak mentén. Az elöntött területeken 115 db mobil szivattyú üzemelt.

Az árvíz bebizonyította, hogy az árvízvédekezés, illetve a katasztrófaelhárítás csak széleskörű összefogással, a hazai és külföldi partnerekkel folyamatosan fenntartott jó együttműködéssel lehetséges. Az árvízvédelmi rendszer további, az ukrán vízüggyel összehangolt fejlesztése, az előírás szerinti töltésméret kiépítése - az órákban kifejezhető, igen csekély felkészülési idő miatt - megkerülhetetlen, amit az is bizonyít, hogy a már kiépített töltésszakaszokon különösebb védelmi beavatkozásra nem volt szükség. A teljes vízgyűjtőre kiterjedő árvízi előrejelző- és monitoringrendszer üzemeltetése és továbbfejlesztése meghatározó jelentőségű a védekezési munkák gyors megszervezésében. Ezekben a területeken az utóbbi 20 évben nagyot léptünk előre, de még mindig maradt tennivaló.

Számításaink azt mutatják, hogy egy húsz évvel ezelőtti hasonló hidrometeorológiai helyzet kialakulása esetén a 2001. évinél nagyobb mértékű vízhozammal és vízszintekkel kell számolnunk akkor is, ha a 20 évvel ezelőtti kiinduló vízállásokat tételezzük fel. Jó hír, hogy az új mértékadó árvízszintek (MÁSZ) már ennek figyelembe vételével lettek meghatározva. Az ilyen nagyvizek kivédéséhez ún. felkészülési tervvel rendelkezünk ugyan, de a MÁSZ megnyugtató kezeléséhez még keményen tovább kell dolgoznunk.

Vízmérce	Tetőző vízállás	Eltérés az LNV-től
Tisza Tiszabecs	736 cm (03. 06. 05:00)	+ 28 cm
Tisza Tivadar	1014 cm (03. 06. 13:10)	+ 56 cm
Tisza Vásárosnamény	943 cm (03. 07. 10:00)	+ 20 cm
Tisza Lónya	872 cm (03. 08. 10:00)	+ 19 cm
Tisza Záhony	758 cm (03. 09. 06:00)	+ 7 cm
Túr Garbolc	578 cm (03. 06. 12:00)	- 68 cm
Túr Sonkád	629 cm (03. 06. 10:00)	+ 33 cm

Tetőző vízállások

Magyar-ukrán (online) határvízi tevékenység

Varga Attila határvízi titkár

A magyar-ukrán határvízi relációban az előzetesen a 2021-es évre betervezett találkozók és rendezvények terén elmondható, hogy a COVID világjárvány „átírta” terveinket. 2021 márciusának idusától kezdődően az ukrán partnereinkkel a koronavírus miatt kihirdetett veszélyhelyzet ellenére is napi szintű a kapcsolattartás, mint digitális formában úgy telefonon is. Többször egyeztettünk az ukrán kormány-meghatalmazott-helyettessel, illetve az érintett szakcsoportvezetőkkel, szakértőkkel a határvízi relációban elmaradt találkozók határvízi megtarthatóságának lehetőségéről, valamint az aktuális járványhelyzetről.

Az ukrán vízügyi partnerünkkel (Tiszai Vízugyújtó-gazdálkodási Igazgatóság) folyamatosan egyeztetjük a közös magyar-ukrán vízrajzi távmérő hálózat adatforgalmát, a Kárpátaljai Hidrometeorológiai Központtal a várható időjárás adatokat, várható vízállásokat, hójelentéseket, valamint a Kárpátaljai Állami Ökológiai Felügyelőséggel a vízminőségi állapotokat.

Az elnyert közös pályázatok terén az ukrán pályázati partnereinkkel (Tiszai Vízugyújtó-gazdálkodási Igazgatóság, Beregszászi- és Nagyszőlősi Járásközi Vízgazdálkodási Hivatal) folyamatosan egyeztettük pályázatok ütemtervét és az aktuális teendőket.

Az ukrán partnereinkkel több alkalommal megbeszéléseket folytattunk a magyar Kormánysegélyből megvalósuló „Kárpátaljai Vérke-főcsatorna rehabilitációja” című projekt, illetve Vérke-főcsatornán végzett próbakotrás beruházás kapcsán is. E beruházás tekintetében - a kormány-meghatalmazott-helyettesek részvételével - az ukrán partnereinkkel, valamint az érintett szakértőkkel, tervezőkkel közösen online munkatalálkozóra került sor az elmúlt év decembereinek elején.

Magyar-ukrán határvízi relációban a 2020 év „zárásaként” december 14-én online tárgyalásra került sor Magyarország és Ukrajna határvízi vízgazdálkodási kérdésekkel foglalkozó kormány-meghatalmazott-helyettesei között. E tárgyalás keretében mind a magyar mind az

ukrán szakcsoportvezetők beszámolót tartottak az év során elvégzett feladatokról, amelyek a határmenti területeken a vizek káros többletének és hiányának hatása elleni biztonságos védelmére, a régió hidrológiai és meteorológiai helyzetéről a Felek operatív tájékoztatására, továbbá közös vízfolyásaik megfelelő vízminőségének biztosítására irányultak.

Zárszóként elmondható, hogy a Felek konstruktív hozzáállásából kifolyólag a világjárvány a magyar-ukrán relációban való együttműködésre negatív hatással nem volt, de sokkal célszerűbb és közvetlenebb a személyes Felek közötti találkozó, mint a digitális tárgyalás.

Román határvízi tevékenység

Nagy Zoltán határvízi titkár

A Magyar-Román Vízügyi Bizottság 2020. szeptember 2-3. között rendhagyó módon rendezett XXXI. Ülésén a Felek tájékoztatták egymást az online albizottsági találkozók megtartásának lehetőségeiről arra az esetre, ha a kialakult járványhelyzetben bevezetett intézkedések nem változnak lényegesen a 2021-es évben.

A jelenlegi helyzet áttekintését követően a Felek egyetértettek abban, hogy a Magyar-Román Vízügyi Bizottság XXXI. Ülésszaka határozatainak végrehajtását lehetőség szerint a munkatervnek megfelelő-

en biztosítani kell, figyelembe véve a kormányzati döntéseket és az aktuális nemzeti jogszabályokat.

A fentiek tükrében 2020. év végén, de legkésőbb 2021. év elején elmaradt albizottsági ülések online formában megtartásra kerültek, így a Vízművelődési Albizottság ülésére 2020. december 15-én, valamint a Hidrometeorológiai és Vízgazdálkodási Albizottsági ülésre 2021. február 17-én került sor, miután a Felek külön-külön elkészítették a jegyzőkönyvhöz szükséges anyagokat, majd a határvízi titkárok útján megküldték egymás részére további egyeztetés és fordítás céljából.

Jelenleg folyamatban van az Ár- és Belvízvédekezési Albizottság jegyzőkönyvéhez és mellékleteihez szükséges anyagok összeállítása, melynek megtartását videokonferencia formájában március-április hónapok folyamán szeretnénk lebonyolítani. Majd az év további részében folytatjuk a Koordinációs és Együttműködés Fejlesztési Albizottság találkozájának előkészítését és tervezzük megrendezését.

Amennyiben a járványhelyzet változik, természetesen visszatérünk a megszokott munkautemben tartott személyes találkozókhoz.

Bemutatom

D. Szűcs János folyó- és tógazdálkodási referens

D. Szűcs János vagyok, 1995. május 10-én születtem Nyíregyházán. Az általános iskolát a nyíregyházi Zelk Zoltán Általános és Német Kéttannyelvű Iskolában végeztem el. A Vásárhelyi Pál Építőipari és Környezetvédelmi- Vízügyi Szakközépiskolában, közismertebb nevén az ÉVISZ-ben 2014-ben érettségi bizonyítványt, majd az azt követő évben vízügyi technikus bizonyítványt szereztem.

2015-ben Bajára, az Eötvös József Főiskolára (jogutódja: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Víztudományi Kar) nyertem felvételt építőmérnöki alapszakra, duális képzés formájában. Az elkövetkező négy év során minden szorgalmi időszak

D. Szűcs János

után kezdetét vette a gyakorlati időszak (a vizsgaidőszakkal egybekötve), melyet a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóságon töltöttem el. A FETIVIZIG-en ez idő alatt megismerkedtem a leendő munkatársaimmal, akikhez bármikor fordulhattam segítségért, mindig készséggel álltak a rendelkezésemre.

A duális képzés remek alapot biztosított számomra, hogy az elméletben megszerzett tudást a való életben is kamatoztathassam. A diplomát 2019 júniusában vehettem át, s még ugyanezen év szeptemberében beleszóppentem a munka világába, melyet a Nyíri Szakasz mérnökségen kezdtem el.

Az igazgatóság központjában lévő Árvízvédelmi és Folyógazdálkodási Osztályt 2020 novemberétől kezdődően folyó- és tógazdálkodási referensként segítem a munkámmal. A központ számomra nem volt teljesen ismeretlen terep, ugyanis a duális képzés miatt a legtöbb kollégám már ismerős volt, így véleményem szerint a beilleszkedés is könnyebben ment, az osztály dolgozói mindenben segítőkészek. Bízom benne, hogy a rám bízott feladatokat a továbbiakban is a legjobb tudásom szerint sikerül elvégezni és a FE-TIVIZIG hasznos tagjává válhatok.

Ahhoz, hogy belekóstoljak a központi vízügyi élet sűrűjébe, nem igazán kellett túl sok idő, ugyanis a 2021. február 6-ától kezdődő árvízvédekezési tevékenységben már aktívan részt vettem. Szerencsére nem csak a beosztott műszaki ügyelet rejtelseit tapasztalhattam meg testközelből, hanem lehetőségem nyílt a Túr folyó árvízvédelmi szakaszait is a teljes valójukban megismerni.

Noha csupán három napot tölthetem Sonkádön a védelmi központban elszállásolva, mégis számomra

nagyon sok, pozitív tapasztalattal térhettem vissza, sok jó embert ismerhettem meg. A terepi bejárásoknak köszönhetően – még a havas, hideg időjárás ellenére is – sikerült szert tennem némi területismeretre is, és csak reménykedni tudok abban, hogyha egyszer egy nyáron sikerül majd visszatérnem a vidékre, akkor a hó nélkül is, sikerrel el tudok majd tájékozódni.

175 éve alakult meg a Felsőszabolcsi Tiszai Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat

Nádasi Zoltán múzeumi ügyintéző

A Felső-Tisza mentén található a mintegy 300 km² területű alföldi kistáj, a Rétköz, amely a szabályozási munkák előtt vízjárta világ volt. E történelmi-néprajzi táj a Tisza árterülete, a határában 28-30 község feküdt. Ezek lakói főként állattartással, nádvagással, halászatot foglalkoztak, majd a terület lecsapolása után, az 1880-as évektől tértek át a földművelésre. A Tisza a Bodrogek és a Rétköz mocsárvilága között kanyargott; a mederből már a közepes árvizek is kiléptek, állandóan táplálva a parti mély fekvésű mocsarakat, ahonnan a víz apadáskor sem tudott visszahúzódní. De nem csak a Tisza áradásai táplálták e mocsárvilágot, hanem a nyíri dombokról érkező vizek is. A felső-szabolcsi vidéknek ezt a legmélyebb részét vízjárta fekete földjéről „fekete Rétköz”-nek nevezték, szemben a homokjáról elnevezett „sárga Nyírséggel”.

Ahhoz, hogy a Felső-Tisza menti mocsárvilág helyén a mai rendezett, művelésre alkalmas terület

létre tudjon jönni, több, mint egy évszázad szívós, kitartó, áldozatos munkájára volt szükség.

1846. január 26.-án alakult meg a Felsőszabolcsi Tiszai Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat, amelynek székhelyéül (az akkori írásmód szerint) Fényes-Litkét választották. A társulat kezelésében lévő árterület Szabolcs vármegyében, a Tisza bal partján Zsurk és Vencsellő között feküdt. Északról a Tisza, keletről és délről természetes magaslatok határolták. Már a megalakulásuk évében megkezdték Zsurk-Záhony és Vencsellő között a Tisza bal parti töltésének építését. 1854-1859 között elkészült a Tisza bal parti töltése, de 1888-ig – a rendszeres töltésszakadások miatt – változatlan nyomvonalon folyamatosan magasították és erősítették.

A következő szabályozási feladat a mocsarak lecsapolása volt. 1860-70. között megépült az 53 kilométer hosszú Belfő-csatorna, amely Bezdédnél kezdődik és Tiszaber-

celnél torkollik a Tiszába, valamint a hozzá tartozó 22 nagyobb mellékcsatorna. A nyírségi dombokról lezúduló víztömeg elszállításához a Nyírségi és a Felsőszabolcsi Társulat közös összefogása kellett, aminek eredményeként 1879-1882 között megépült a Lónyay-övcatorna. Ezzel a beavatkozással a korábban egy rendszert alkotó Nyírség-Felsőszabolcs kettévált a külön-külön üzemelő 45. sz. Felsőszabolcsi és a 46. sz. Nyíri belvízrendszerre.

A mentesített területek belvizeinek a befogadóba való szabályozott bevezetéséhez zsilipekre és szivattyútelepekre volt szükség. A Belfő csatorna tiszai torkolati műtárgya helyét még 1856-ban jelölték ki Bercel és Paszab között. 1858-ban kockakövekből meg is épült az első zsilip, de egy árvíz súlyosan megrongálta. Ezt követően faszilippel próbálkoztak, de ez sem bizonyult időállóknak. 1870-ben Meiszner Ernő társulati mérnök elkészítette egy új zsilip terveit, amely cölöprácsra húzott, beton alaprétegre faragott kőből épült. A felhú-

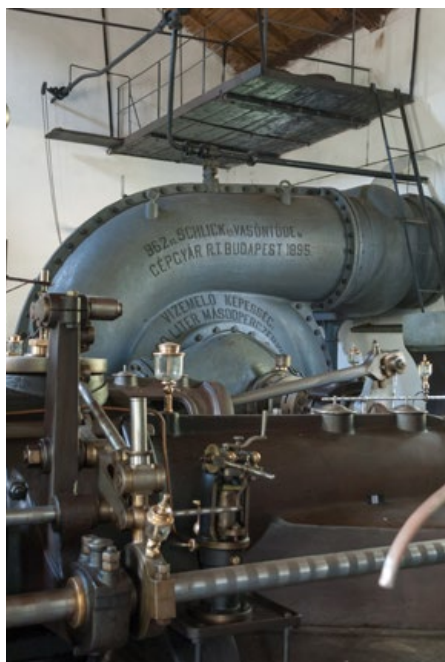
Tiszaberceli Műemlék Szivattyútelep

zó szerkezetet a Ganz Vasöntődeben gyártották, a vaskapuk terve a Schlick Vasöntőde és Gépgyártól Rt.-től származott. A zsilip a mai napig áll, homlokfalán viseli elkészültének 1872-es évszámát.

A Társulat 1892-ben új szivattyútelep építését határozta el. Nyilvános pályázatot írtak ki, melyet 1895-ben a Schlick Vasöntőde és Gépgyár Rt., valamint a Láng Gépgyár együttesen nyert el. 1895. szeptember 3-án indult meg az építkezés a Belfő-csatorna torkolatánál. Az ünnepélyes átadásra – idén már 125 éve - 1896. március 16-án került sor, vagyis hat és fél hónap alatt építették meg!

Az épület 11,2 méter széles, 29,9 méter hosszú. Hosszanti nyeregterővel fedett, oromfalas, eredetileg nyerstégla homlokzatú, a kazánházat és a géptermet foglalja magában. A szivattyútelep működéséhez szükséges gőzt két, a Nicholson gyár által 1896-ban készített kazán biztosította. A kazánokhoz rókatorokkal kapcsolódik a 42 méter magas falazott téglakémény, amely alsó részén négy, a felsőn pedig nyolcszögletű. A meghajtó erőgép két, egyenként 350 lóerő teljesítményű gőzgép, amelyeket a Láng Gépgyár

gyártott 1895-ben. A szivattyútelep 603 km²-es területről összegyűjtött vizet emelt be a Tiszába. Összesen 71 éven át működött; majd mellé 1967-ben egy új, 7,2 m³/s teljesítőképességű, elektromos meghajtású telep épült. Ez a tiszaberceli a Felső-Tisza vidékének legrégebbi gőzüzemű szivattyútelepe, amely 1983-ban műemléki védeltséget nyert.

Szivattyúház belülről

Visszatérve az egyéb munkálatokra, 1889-1900-ban épült meg a Nagyhálsz-Pátróhai a Dombrádi szivattyútelep, mely a belvízrendszer felső területének belvizeit csapolta meg, s emelte a Tiszába. A Tiszalöki vízlépcső 1954-ben történő üzembe helyezésével megszűnt a gravitációs kivezetés lehetősége, minden csepp vizet szivattyúval kellett ezután a Tiszába emelni. Az 1970-es évek második felében kezdődött térségi komplex melioráció. 1983-ban megépült a Besztereci esésnövelő szivattyútelep, 1984-ben üzembe helyezték a Csúrparti szivattyútelepet, mely a Belfő vízgyűjtőről leválasztotta a Csózsilip csatorna vízgyűjtőjét, s a belvizeket közvetlenül a Lónyay főcsatornába emeli.

Az előzőekben felsorolt eredményekből is jól látszik, hogy a Felsőszabolcsi Tiszai Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat a tevékenységével milyen nagy mértékben hozzájárult a Felső-Tisza vidékének ár-, és belvízvédelmi biztonságának megteremtéséhez.

Tanulunk

Luczáné Madai Zsuzsanna oktatási-képzési referens

A négy éves továbbképzési időszakból ez évben már az utolsó ciklust kezdjük meg, amikor is az előírt összes pontot meg kell szereznünk. A képzésre kötelezettek többsége már elérte a négy évre előírt pontszámot, így az idén elég a minimum pontokat teljesíteni.

Mint minden évben, az idén is március 15-ig kell a kötelezettek részére a továbbképzési tervet

összeállítani. Igazgatóságunk képzésre kötelezett dolgozói központi képzésekből, minősített képzésekből, vezető képzésekből, belső képzésekből választhattak a terv összeállításához.

A 2021-es évben változások is történnek a továbbképzést illetően, ugyanis felnőttképzési tevékenység 2020. szeptemberétől bejelentés

alapján végezhető. Ha az igazgatóság belső képzést fog megvalósítani a munkavállalói részére, akkor a felnőttképzési tevékenységet be kell jelenteni a felnőttképzési adat-szolgáltatási rendszerben (FAR). A több mint 6 órát meghaladó képzések esetében szükséges a bejelentés megtétele.

SZEMÉLYI HÍREK

Luczáné Madai Zsuzsanna oktatási-képzési referens

Új közalkalmazott munkatársak:

- **Boros István** szerelőipari szakmunkás (Nyíri Szakaszmechnökség)
- **Elek Csaba** vízépítőipari szakmunkás (Folyamos Szakaszmechnökség)
- **Ignác Csaba** gát-és csatornaőr (Nyíri Szakaszmechnökség)
- **Kósa János** vízépítőipari szakmunkás (Folyamos Szakaszmechnökség)
- **Nagy Barnabás** gát- és csatornaőr (Szatmári Szakaszmechnökség)
- **Nagy Gyula Zsolt** gépkezelő (Szatmári Szakaszmechnökség)
- **Orosz János Miklósné** területi műszaki ügyintéző (Folyamos Szakaszmechnökség)
- **Pásztor Róbert** vízépítőipari szakmunkás (Folyamos Szakaszmechnökség)
- **Petrucz János Tamás** szerelőipari szakmunkás (Nyíri Szakaszmechnökség)
- **Piskóti Gergő** területi műszaki ügyintéző (Nyíri Szakaszmechnökség)
- **Szűcs Zoltán** matróz (Folyamos Szakaszmechnökség)
- **Török Zsolt** matróz (Folyamos Szakaszmechnökség)
- **Vámos István** gépkezelő (Felsőszabolcsi Szakaszmechnökség)

Közalkalmazotti jogviszonyuk megszűnt:

- **Sárosi Adrienn** igazgatási referens (Igazgatási Osztály)
- **Dr. Mitró Alexandra** jogi referens (Vagyongazdálkodási és Üzemeltetési Osztály)

Nyugdíjba vonultak:

- **Botos Károly** gátőr (Szatmári Szakasz mérnökség)
- **Ignác Imre** gátőr (Szatmári Szakasz mérnökség)
- **Matolcsi Mihály** csatornaőr (Nyíri Szakasz mérnökség)

GYÁSZHÍREK

Az elmúlt időszakban végső búcsút vettünk

Nagy János volt osztályvezető-helyettestől (élt 87 évet).

Emlékét kegyelettel és tisztelettel megőrizzük.

Gratulálunk... Gratulálunk... Gratulálunk...

Miniszteri tárgyjutalom 60 éves születésnapra

2021. január elején töltötte be a 60. életévét **Nagy György** területi felügyelő. A jeles esemény kapcsán **Pintér Sándor** belügyminiszter által adományozott **Miniszteri tárgyjutalomban** részesült.

Nagy György több mint 40 éve áll az igazgatóság alkalmazásában. Jelenleg a FETIVIZIG Szatmári Szakasz mérnökségén a területi felügyelői feladatkörébe tartozó feladatokat látja el. Több árvíz- és belvízvédekezésben is részt vett. Munkáját nagy odafigyeléssel végzi, a 34. felügyelőség feladatait igyekszik pontosan, magas színvonalon teljesíteni.

Elismerés a Polgári Védelem Napján

A polgári védelem nemzetközi világnapjának tiszteletére ünnepséget tartottak 2021. március elsején a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságon.

Az online ünnepségen a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság is részt vett, ahol Varga Béla t. ezredes, megyei igazgató a katasztrófavédelmi munkában eredményesen közreműködő társszervek képviselőinek tárgyjutalmat adott át.

Dr. Góra Zoltán tüzoltó vezérőrnagy, országos katasztrófavédelmi főigazgató a katasztrófavédelem munkájának segítése, támogatása során nyújtott kiemelkedő teljesítménye elismeréseként emléktárgy elismerésben részesítette **Kovács Lászlót**, a **Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság szakasz mérnökét**.

Kitüntetés március 15-e alkalmából

Nemzeti Ünnepünk, március 15-e alkalmából - Orbán Viktor miniszterelnök előterjesztésére - Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a **Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozata** kitüntetést adományozta **Kovács Lászlónak, a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság Nyíri Szakasz-mérnöksége szakaszmérnökének** a vízügyi területen végzett több mint négy évtizedes, kiemelkedő szakmai tevékenysége elismeréseként.

Kovács László mintegy 45 éve, 1975-ben kezdte a vízügyi szolgálatát, végig járva a ranglétrát. Kezdetben a Tervezési Osztályon, majd a Vízgazdálkodási Osztályon dolgozott műszaki ügyintézőként. 1988-tól az I. számú Szakasz-mérnökségre (mostani nevén Nyíri Szakasz-mérnökség) került területi felügyelői beosztásba, ahol az egység működési területén vízgazdálkodási szakmai munkát látott el, majd 2004-ben ugyanitt vízgazdálkodási vezető lett. 2007-től a Vízrendezési-vízhasznosítási Osztály vezetőjeként már az igazgatóság teljes mű-

ködési területén a fejlesztések, a belvízvédekezés átgondolt irányítását látta el.

A szakaszmérnöki munkakört 12 éven át töltötte be. Vezetői feladatkörében irányította, ellenőrizte a szakasz-mérnökség szakágazati, vállalkozási és a Műszaki Biztonsági Szolgálat tevékenységét.

Több évtizedes vízügyi szolgálata alatt a Felső- és a Közép-Tisza vidékén, valamint a Közép-Duna völgyében az árvízvédekezések során – szakaszvédelem-vezető helyettesként – a rábízott védelmi szakaszokon szakszerű, lelkiismeretes, önfeláldozó munkát végzett. Feladatait mindig magas színvonalon, szakmai igényességgel látta el.

A magas állami kitüntetésének átadására a jelenleg érvényben lévő járványügyi korlátozások miatt egyelőre nem kerülhet sor, csak amikor a pandémias helyzet lehetővé teszi az átadó ünnepség megrendezését.

Az elismeréséhez szívből gratulálunk.

Szállítható szivattyúk alkalmazása a vízügyi gyakorlatban

Nádasi Zoltán múzeumi ügyintéző

Hiánypótló jelleggel jelent meg a Szállítható szivattyúk alkalmazása a vízügyi gyakorlatban című műszaki szakkönyv. Kiadója a nyíregyházi székhelyű VIZITERV Environ Környezetvédelmi és Vízügyi Tervező, Tanácsadó és Szolgáltató Kft., szerzője Fehér Károly okl. gépészmérnök, a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (KÖTIVIZIG) nyugalmazott főgépésze.

A mű írója ismerteti az anyagban a vízügyi ágazatban alkalmazott szállítható szivattyúk hibamentes telepítésénél és működtetésénél fontos, betartandó kritériumokat. Ezek azért nagyon lényegesek, mert elősegítik a precíz, gazdaságos üzemeltetést, amely lényeges eleme a vízkár elhárítási, valamint az aszálykár elleni védekezési tevékenységeknek.

Az összeállításban Fehér Károly felhívja a figyelmet a részfeladatok fontosságára is, hogy a könyv átol-

vasása után az előforduló szakmai hibák lényegesen csökkenthetőek legyenek.

A szivattyúk telepítésének és üze-

melletésének kiemelt szakmai feladatoknak kell lenniük, mert ezek az egyik legnagyobb költséggel járó védekezési tevékenységek, hogy a szivattyúzások mindig elérjék céljukat.

A kötet A/4-es méretű, gazdagon illusztrált színes fotókkal, ábrákkal és táblázatokkal.

Mellékletként egy CD is tartozik hozzá, amelyen szivattyú gépkönyvek leírásai találhatóak.

Mint a könyv technikai szerkesztője, ajánlom figyelmébe ezt az informatív, gyakorlatias kiadványt mind a kezdő, mind pedig a gyakorló szakemberek számára, akiket érdekel ez a témakör.

Szakmai tanulmányi verseny az ÉVISZ-ben

Nádasi Zoltán múzeumi ügyintéző

Az OSZTV résztvevői az írásbeli közben

A korábbi évek gyakorlata szerint idén is megrendezték az Országos Szakmai Tanulmányi Verseny (OSZTV) vízügyi szakmacsoport írásbeli elődöntőjét a Nyíregyházi Szakképzési Centrum (SZC) Vársárhelyi Pál Technikum, közismert nevén az ÉVISZ-ben. A megméretetésre 2021. február 17.-én került sor, melyre hét, utolsó évfolyamos, nappali tagozatos vízgazdálkodó technikus tanuló, három fiú és négy lány jelentkezett.

Ennek az országos eseménynek a lebonyolításában ezúttal is minden helyszínen közreműködtek a területileg illetékes vízügyi igazgatóságok szakemberei, így az

ÉVISZ-ben, Nyíregyházán, a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (FETIVIZIG) munkatársai. A versenyfelelősi teendőket Szamos Ferenc osztályvezető látta el, segítője Luczáné Madai Zsuzsanna oktatási-képzési referens volt.

A diákok központilag kiadott, komplex írásbeli feladatsort kaptak, s az abban szereplő négy szakmai feladat megoldására 120 perc állt a rendelkezésükre. Az időt mindenki maximálisan kihasználta, hogy az összesen megszerezhető 100 pontból minél többet begyűjthessen. A versenyen megengedett volt számológép, függvénytábla és rajzeszközök használata is.

Az elődöntő probléma nélkül zajlott le, a résztvevők természetesen betartották a COVID 19 védekezési előírásait is. A szervezők a megfelelő távolságtartásra az ültetés során is ügyeltek, és a helyiségben folyamatos volt a szellőztetés.

Az OSZTV döntőjének, a végső megmérettetésnek a házigazdája a Szolnoki SZC Pálffy-Vízügyi Technikum lesz 2021. április 19. és 21. között.

A jótállás szabályainak változásai év elejétől

Dr. Brátán Tünde osztályvezető

Bizonyára senkinek nem ismeretlen, amikor az általa vásárolt fogyasztási cikk (továbbiakban: termék) meghibásodása miatt jótállási igényt kell érvényesíteni a termék gyártójával vagy értékesítőjével szemben.

Bizonytalanná tehet bennünket a jótállás, a garancia, a szavatosság fogalmának jelentése. Cikkünk a vonatkozó szabályok, és ezen szabályok változásának ismertetésével próbál útmutatót nyújtani ebben az útvesztőben. Nézzük mit is jelent a jótállás és milyen változás jelent meg a jótállásra vonatkozó szabályokban.

Jótállás - hétköznapi és közismert nevén „garancia” – a hibás teljesítés, minőségi hibák orvoslásának egyik eszköze, mely lehet:

kötelező jótállás - jogszabályon alapuló (151/2003 Kormányrendelet) és **önkéntes** - a gyártó vagy eladó által vállalt - jótállás.

Az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállást szabályozó 151/2003 (IX.22) Kormányrendelet módosításai 2021. január 1. napját követően az alábbiak:

1. A jótállás időtartama sávosan változott, a termék árához igazodik az alábbiak szerint.

••••• A TERMÉK ÁRÁTÓL FÜGGŐ KÖTELEZŐ JÓTÁLLÁSI IDŐ •••••			
10.000 Ft alatt	10.000 - 100.000 FT	100.001 - 250.000 Ft	250.000 Ft felett
NINCS kötelező jótállás	1 év	2 év	3 év

A felsorolt határidők elmulasztása – ahogy a korábbiakban is volt - jogvesztéssel jár.

2. A módosítás kiterjeszti a kötelező jótállást a 10 ezer forint feletti termék esetén a korábbihoz képest több termékre: pl.

- nyílászárók, (ablak, kül- és beltéri ajtó, garázsajtó)
- árnyékolástechnikai eszközök (redőny, reluxa, napellenző, szalagfüggöny)
- kaputelefon, riasztóberendezés, kamerás megfigyelőrendszer
- napkollektor, napelemrendszerek;
- külön jogszabályban nyílt kategóriába sorolt drónok.

3. A jótállási igény érvényesítése.

Egyértelművé válik, hogy hol lehet jogszerűen intézni a jótállási igényt. A fogyasztó a kijavítás iránti igényét választása szerint az eladó székhelyén, bármely telephelyén, fióktelepén és az eladó által a jótállási jegyen feltüntetett javítószerelőnél közvetlenül is érvényesítheti.

Ha kijavításra kerül sor, akkor csak új alkatrész építhető be a termékbe. A rögzített bekötésű, illetve a 10 kg-nál súlyosabb, vagy tömegközlekedési eszközön kézi csomagként nem szállítható terméket, a járművek kivételével – az üzemeltetés helyén kell megjavítani. Ha a kijavítás az üzemeltetés helyén nem végezhető el, a le- és felszerelésről, valamint az el- és visszaszállításról az eladó vagy – a javítószerelőnél közvetlenül érvényesített kijavítás iránti igény esetén – a javítószerelő gondoskodik.

Változás januártól, hogy a jótállási jegy elektronikusan is átadható a vásárlónak. Ez történhet úgy, hogy az elektronikus számla egyúttal jótállási jegy is, illetve utólag is megküldhető a vevőnek. A harmadik lehetőség az, hogy a vevő egy letöltési címet kap és erről tölthető le a jótállás. Ilyenkor az eladó az elektronikus jótállási jegy letölthetőségét a jótállási idő végéig nem szüntetheti meg, a letöltési cím elérhetőségét biztosítani kell. A jótállási jegy elektronikus úton történő átadására legkésőbb a termék átadását vagy üzembehelyezését követő napon köteles. Az e-jótállási jegy érkezhethet e-mail formájában vagy letölthető dokumentumként vagy felhasználói fiókba küldöttként vagy applikáción keresztül.

Ha a vásárló a termék meghibásodása miatt a vásárlástól (üzembe helyezéstől) számított 3 munkanapon belül érvényesíti a csere igényét, akkor az eladó köteles a terméket kicserélni.

Új szabály, hogy ha az első javításnál kiderül, hogy a termék nem javítható, akkor azt 8 napon belül ki kell cserélni. Ha ez nem lehetséges, akkor viszont visszajár a vételár. Ugyanez a szabály érvényes, ha a termék három javítás után ismét meghibásodik, valamint ha a javítás 30 napon belül nem valósul meg. Ezek a szabályok

EGYÉB TÉMAKÖRÖK

lyok sajnos egyes termékekre nem vonatkoznak, így az elektromos kerékpárra, elektromos rollerre, quadra, motorkerékpárra, segédmotoros kerékpárra, személygépkocsira, lakóautóra, lakókocsira, utánfutós lakókocsira, utánfutóra, valamint a motoros vízi járműre.

Ha a kötelező jótállás alá tartozó termék meghibásodik és a terméket értékesítő vagy a szerviz megállapítása szerint a termék javítható, akkor az értékesítőnek a korábbi szabályoknak megfelelően ezután is törekednie kell a termék 15 napon belüli javítására. Ha a javítási idő a 15 napot meghaladja, akkor a vállalkozás a fogyasztót legkésőbb a 15. napon tájékoztatni köteles a javítás várható időtartamáról. Ennek célja, hogy a vásárló tudja azt, hogy meddig kell a terméket nélkülöznie. A tájékoztatást a fogyasztó előzetes hozzájárulása esetén elektronikus úton vagy a fogyasztó általi átvételi igazolásra alkalmas más módon kaphatja meg legkésőbb a javításra átadástól számított 15. napon. A vállalkozás tájékoztatási kötelezettségének megvalósulását a fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi. (19/2014. (IV. 29.) számú NGM rendelet rendelkezései)

Sokszor tapasztaltuk már azt, hogy egy termék meghibásodása esetén a felbontott csomagolás hiánya miatt nem tudtunk élni jótállás érvényesítési jogunkkal. A kötelező jótállás csak a jótállási jeggyel érvényesíthető továbbra is, de új elem az, hogy az érvényesítésnek nem tehető feltételévé termék felbontott csomagolásának a vevő általi visszaszolgáltatása. pl. televíziót csak dobozával együtt lehetett visszaküldeni.

Egyre több üzletben ajánlják fel a jótállási idő meghosszabbítását is kedvezményes áron, illetőleg lehetőség van a nem jótállási hibákra is biztosítást kötni, például a következőkre: monitor repedés, törés, lopás, baleseti kár. Ez utóbbit jelenti a jótállás kiterjesztése, mely tehát külön biztosítás megkötésével jár, és ebben az esetben nem az eladóhoz kell majd fordulni hiba esetén, hanem a biztosítóhoz. Több esetben azonban önrész is van a kiterjesztett jótállási szerződések feltételei között, mint ahogy a casco gépjármű biztosításnál. Ez azt jelenti, hogy nem ingyen fogják kijavítani a terméket, hanem egy bizonyos, előre meghatározott összeget ki kell fizetni.

Nem módosult az a jelenleg is érvényben lévő rendelkezés, mely szerint, ha szakemberrel kell üzembe helyezni az eszközt, akkor a jótállás az üzembe helyezés napjával kezdődik. Új szabály viszont, ha a vevő a fogyasztási cikket az átadástól (vásárlástól) számított 6 hónapon túl helyeztetni üzembe, akkor a jótállási határidő kezdő időpontja a vásárlás napja lesz. Javítása esetén a jótállás időtartama meghosszabbodik - a javításra átadás napjától kezdve - azzal az idővel, amely alatt a fogyasztó a fogyasztási cikket a hiba miatt rendeltetésszerűen nem használhatta.

Az eladók gyakran megkísérik a hibás teljesítésért való felelősséget jogellenesen kizárni azzal a hivatkozással, hogy az akciós, vagy leértékelt termékekre - mint egészre - nem jár jótállás, illetőleg szavatosság. A vonatkozó jogi előírások alapján azonban leértékelt (akciós) termékkel kapcsolatban is van helye minőségi kifogásnak a termék azon részére vonatkozóan, amely nem volt hibás, vagy hibás volt, de erről a vevő nem tud(hat)ott. Pl. az akciósan (leértékelve) vásárolt új számítógép valamelyik részegysége a rendeltetésszerű használat során tönkremegy, úgy a vásárló emiatti minőségi kifogását megalapozhatja a kötelező jótállás, vagy a Kellékszavatosság Ptk. szabályainak alkalmazása. A vevő jótállási, illetve kellékszavatossági igénye helytálló függetlenül attól, hogy a gépet esztétikai sérülés miatt leértékelt áron vásárolta.

Jó tudni, hogy ha a jótállásra kötelezett - az eladó, a szolgáltatás nyújtástól - kötelezettségének a vevő felhívására megfelelő határidőben nem tesz eleget, a jótállási igény a felhívásban tűzött határidő elteltétől számított 3 hónapon belül akkor is érvényesíthető bíróság előtt, ha a jótállási idő már eltelt. E határidő elmulasztása jogvesztéssel jár. A jótállási igény érvényesítésére egyebekben a kellékszavatossági jogok gyakorlására vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

A jótállás mellett párhuzamosan a szavatosság is megilleti a vevőt, azaz a kettő nem zárja ki egymást. Ennek akkor lehet jelentősége, ha valaki nem tudja érvényesíteni a jótállást, mert például elvesztette a jótállási jegyet vagy eltelt a jótállási idő. Ilyen esetben, ha a szavatossági idő még nem telt el, akkor a hiba miatt szavatossággal is élhet a vevő.

4. Különbségek a jótállás és kellékszavatosság között:

- Az egyik különbség, hogy míg a szavatosság lényegében minden minőségi hiba esetén terheli a termék eladóját, addig a jótállás nem. Hiszen a kötelező jótállás csak egyes, a jogszabályban meghatározott termékekre áll fenn, a szavatosság minden termékre vonatkozik.
- A szavatosság esetén – mivel nem jótállásról beszélünk – jótállási jegyre sincs szükség. (Természetesen blokk, vagy számla mindig szükséges).
- A jótállás és a kellékszavatosság közötti alapvető különbség a bizonyítási teherben van, tehát abban, hogy a hibát kinek kell bizonyítania:
A jótállásnál az eladónak kell bizonyítani, hogy a hiba oka a fogyasztó által történő nem rendeltetésszerű használata miatt keletkezett).
A szavatosságnál a vásárlónak kell bizonyítania, hogy valóban fennáll a hiba, olyan hibákról van szó, amelyek már a forgalomba hozatalkor megvoltak, csak akkor nem voltak felismerhetők (ezért rejtett gyári hibának is nevezzük).
- A jótállás és szavatosság ideje egymástól eltérő. A kellékszavatosság elévülési ideje rendszerint 1 év, de fogyasztói szerződés esetén (tehát fogyasztó és vállalkozó között) 2 év. Ha pedig ingatlan a szerződés tárgya, akkor 5 év. (Ptk. 6:163. §.) A jótállási idő ettől eltérő időtartamú.
A jótállás jogosultját ugyanazok a jogok illetik meg, mint a szavatosság jogosultját (kijavítás, kicserélés, és ha sem kijavításra, sem cserére nincs lehetőség, a vevő kérheti a vételár visszafizetését, vagyis kisebb hiba esetén nem kérhető a visszafizetés.)

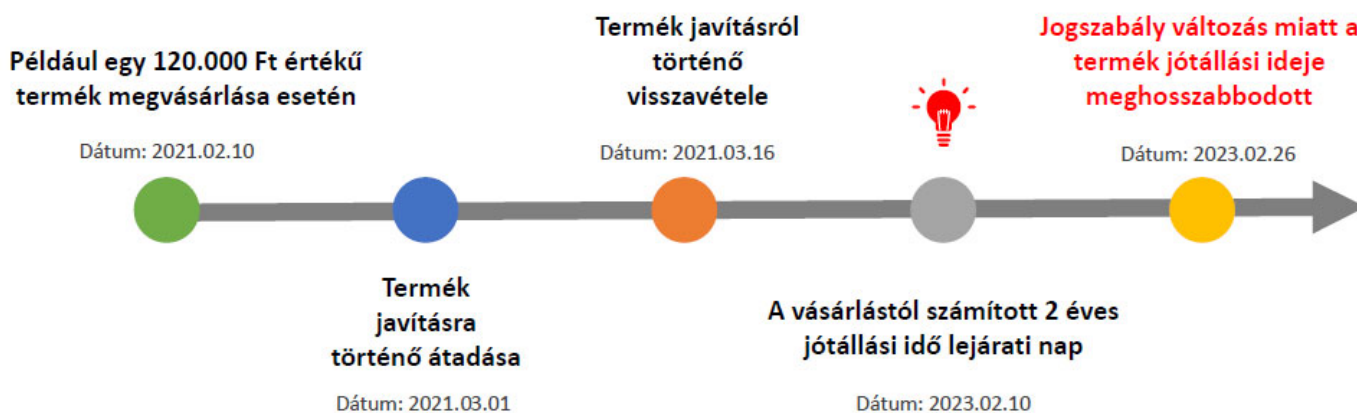
Néhány jó tanács a termékek vásárlása során, valamint a gyártóval, vagy értékesítővel szembeni jogviták rendezéséhez

- Őrizzük meg a számlát, e nélkül nagyon nehéz bizonyítani vásárlás helyét, idejét, a termék ellenértékét, és kérjük el a jótállási jegyet.
- Vásárláskor, lehetőség szerint, alaposan vizsgáljuk meg és próbáljuk ki a terméket. Ha próbára nincs lehetőség, vásárlás után minél hamarabb tegyük meg, még ha ajándékba szánjuk is a terméket.
- Bizonyos termékekre (például óra, fényképezőgép, televízió, videó, nyomtató, távcső, számítógép, hangszer, CD lejátszó, rádió) csak bruttó 10 000 Ft vételár felett kötelező a jótállás. Érdemes ezt mérlegelni egy-egy „kihagyhatatlan” 9.989 Ft-os akció esetén.
- Ha panaszt teszünk, kérjük el a jegyzőkönyv másolatát, a javításra, cserére átadott termékről kérjük elismervényt, ellenőrizzük, hogy helyesek-e az adatok.
- Ne vásároljunk olyan terméket, amelyen nincs magyar felirat, nem mellékeltek hozzá magyar nyelvű használati útmutatót, nem azonosítható a gyártója, forgalmazója.
- Fogyasztói jogvitákban elsőként a gyártónak/értékesítőnek írásban be kell jelenteni a jótállási, vagy szavatossági igényünket. Ennek eredménytelensége esetén Békéltető Testület előtti eljárást célszerű kezdeményezni (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Békéltető Testület Nyíregyháza, Széchenyi út 2. sz.). A testület előtti vitarendezési eljárás ingyenes és a honlapról letölthető űrlap kitöltésével egyszerűen megindítható. Az eljárásban a gyártó, értékesítő személyes megjelenésre köteles, és rendszerint a fogyasztó javára zárul a jogvita. Erre a testülethez fordulók egyre nagyobb számából lehet következtetni.

Igazgatóságunkon számos szerződésben találkozunk jótállással, kötelező, vagy hosszabb tartamú önkéntes jótállási időre vonatkozó rendelkezésekkel. Fontos, hogy minden esetben legyen meg a jótállásra vonatkozó dokumentáció, és ismerjük a jótállás időtartamát. A termékek meghibásodása esetén éljünk a jótállás nyújtotta fentiekben vázolt alternatívákkal.

A jótállási időn belül az a pozitív tapasztalat, hogy a kereskedő a lehető legrövidebb időn belül gondoskodik a hiba kijavításáról, pl. az egyik vonatóban a jótállási időn belül a hidraulika romlott el. A forgalmazó egy héten belül kijött a helyszínre, felmérte, majd egy napon belül a cserét, javítást elvégezte. Majd a klíma romlott el, és a korábbi gyakorlat szerint szintén gyors volt hiba kijavítása.

Napjainkban azonban nincs olyan hatályos előírás, mely alkatrész-utánpótlási kötelezettséget írna elő a kereskedők részére. A gyártó, vagy kereskedő a jótállási, és szavatossági szabályok szerinti időtartamig köteles egy termék gyártási meghibásodása esetén annak ingyenes javításával, szükség esetén cseréjével foglalkozni. A termékek hibái különösen a garanciális idők lejártát követően jelentkeznek. A termékek hosszú távú működéséhez nélkülözhetetlen lenne az alkatrészek utánpótlásának biztosítása.

Fogadjunk. Vagy nem?!

Újévi fogadalmak

Farkasné Galyas Nóra PR referens

Ismét eljött egy újesztendő. Új lehetőségek nyílnak mindenki számára, hogy tiszta lappal induljanak. A klasszikus lefogyók 10 kilót, leszokk a dohányzásról, mostantól csak egészséges ételeket fogyasztok ígéretet stb. stb. A fogadkozások variánsát a végtelenségig lehetne sorolni. Buzog bennünk a tettvágy, és úgy érezzük, akár a világot is megválthatnánk. (Bár nekem ez az érzés egy sima ködös novemberi reggelen is megvan, mikor sikerül 8 órát egyben aludni, gyermekeimet hiszti és gond nélkül időben eljuttatni a koruknak megfelelő nappali intézménybe, én pedig már a főnököm előtt fertőtleníthetem a kezem a munkahelyen.)

Általánosnak mondható újévi fogadalmak listája. Forrás: internet.

Ez a nagy januári lelkesedés többnyire azonban, ahogy jön, úgy el is illan, és marad minden a régiben. Miért teszünk akkor mégis újévi fogadalmat, és egyáltalán, honnan ered ez az ismert szokás?

Az újévi fogadalmak nem éppen új keletűek. A rómaiak Janus istennek fogadkoztak, s ők jelölték ki Kr. e. 153-ban Janus hónapját, januárt az év kezdetének. Janus a kezdet és a vég istene a római mitológiában. Kétarcú istenség lévén a múltat és a jövőt is látta, éppen ezért lett a fogadalmak szimbóluma. Janus – aki egyszerre néz a múltba és a jövőbe – képes áttekinteni a múlt hibáit, és azokból a jövőre szóló bölcsességeket leszűrni. Janus nevéből lett tehát január, és e hónap elején – az istenség napján – a rómaiak bocsánatot kértek a múltbéli hibáikért, megfogadták, hogy mit tesznek a jövőben, és szerencsehozó ajándékokat adtak egymásnak. Jó nagyot ugorva az időben, érdekességképpen megemlítem, hogy 2012-ben, a Google létrehozott

egy online fogadalomtérképet, ahol egyszerre lehet létrehozni új célokat, és nyomon követni másokét. A fejlesztők szerint azonban teljesen mindegy, mennyien csatlakoztak/csatlakoznak a kezdeményezéshez, amíg mindössze 9,2%-uk viszi véghez elhatározásait. A legnépszerűbb fogadalmak természetesen változatlanok itt is: fogyókúra, edzés, spórolás, leszokás a dohányzásról, kevesebb stressz, több szórakozás, új hobbi. Legtöbben a fogyást tették első helyre. Második helyre a boldogság elérése került (azt persze nem tudni, hogy pontosan mit is kell ezért tenni a fogadkozáson kívül). A legtöbbször megfogadott dolog pedig az, hogy többé nem fogadok meg semmit. A legviccesebb, hogy a legtöbben még ezt sem tartják be.

Érdekes a dolog pszichológiája is, hiszen miért gondoljuk, hogy ha év elején határozunk el valamit, az jobban sikerül, mint ha pl. szeptember 7-én, egy szép keddi na-

pon fogadjuk meg? Erre a kérdésre még a sokat emlegetett brit tudósok sem találták meg a választ. A felmérések szerint a nemek közt is különbség van. Nőtársaimat el kell, hogy keserítsem. Az eredmények azt mutatják, hogy a férfiak nagyobb számban tartották be az ígéreteiket, bár ezt a kutatást is biztos férfiak végezték.

Egy szó, mint száz, véleményem szerint igenis van értelme a fogadkozásoknak, nagy elhatározásoknak, legyen az szilveszter éjszakája, január elseje, vagy szeptember 7-e. Felismerjük a hibáinkat, változtatni akarunk rajta, elhatározásra jutunk. Ez mindenképpen pozitív dolog. Aztán az már más kérdés, hogy meddig vagyunk kitartók, eredményre jutunk-e.

Vagy fogadjuk meg, hogy velünk ez egészen másképp lesz?

"Ecset és vonalzó"

nyugdíjas szakaszmérnökünk

új élete

Portré Radványi Ildikóról

H. Németh Katalin grafikusművész

Radványi Ildikó

Hol tart ma a művészet akkor, amikor a köztudat a kortárs művészt a második leghiteltelenebb státuszúnak tartja a lakberendező, a stylist és a DJ előtt? És nem egészen indokolatlan ez, amikor olvassuk a hírt, hogy egy neves brit grafikusművész papíralakú művét (Lány léggömbbel) egy londoni aukciós ház árverésén iratmegsemmisítőn ledarálták a közönség szeme láttára. Ráadásul a művelet is a „mű”-höz tartozott. De ez csak egy apró adalék a számtalan szokatlan és furcsa attrakciószámhoz menő „alkotásokról”, melyek szárdéka pusztán a szenzációkeltés. Mindezek után és ellenére a ma közzítésének vezető festészeti témája világszerte a tájkép, a csendélet, a portré és azt akt.

Radványi Ildikó Elmúlás című festménye

Radványi Ildikó egy személyben vízépítő mérnök és festő.

Nagyrészt a táj, abban is a végtelen víz szépsége, méltósága, színárnyalatai, a partok övezte perspektíva, ami foglalkoztatja képein. Ezt a szemléletet, a látvány rezdüléseit szerinte az olajfesték képes visszaadni legtökéletesebben. (Az a tulajdonsága, hogy a rétegek egymásra festése az átmeneteket, a sokféleség időtlenséget adják.) De a tájképei önmagában is a sokféleség bőségével ejtik ámulatba a nézőt. Ezenkívül változatos térrétegekkel bővíti a látóteret, melyeket eltérő nézőpontok közlésével bővít. Így képes egy hétköznapi látványt ünnepivé tenni. De érdekli őt a csendélet, az egészalakos emberábrázolás is.

Autodidakta, aki mindig megemlíti segítőit, Szabó Károly festőművészt, Dr Stonawski Tamást, Fábiánné Kenyeres Magdolnát és H. Németh Katalint. Kezdetben pasztellal, majd akrillal, akvarellal, utóbb olajfestékekkel fest. Mindeig 9 önálló kiállítása volt, Mátészalkán, Nyírbátorban, Vaján, Nyíregyházán, Nagyecsedén és Budapesten is 3 ízben, valamint egy online bemutatkozás.

Életének másik, sorsát meghatározó része, tanult szakmája vízügyi mérnök, aki nyugdíjas szakaszmérnökként számtalan elismerés tulajdonosa. Részletes életrajzából kiderül, hogy műszaki gondolkodásának fontos szakmai része az ér-

zékeny térérzékelés, - amely ezen a ponton kapcsolódik össze benne a művésszel. Én utóbbi oldalát ismerem részletesebben, azt a tulajdonságát, hogy mindig a szép és hasznos dolgok érdekelték. Így kezdte a lakásdekorációval, a szabás-varrással, a patchworkkel, a gyöngyfűzéssel, és az anyagok újrahasznosításával. Ezek használható tapasztalatokat adtak, és találkozási pontokként a műszaki szemléletével, sajátos látásmódja kialakulását eredményezték. Ezek az adalékok pedig a változatosan ötvöződő személyiség kifejezésvágyának látható eredményei. Nagyon sok részlete van törekvéseinek, melyeket első sorban munkái mutatnak meg.

Ár- és belvízvédekezés a Felső-Tisza vidékén 2021. februárban

A borítón megjelenő fotókat készítette:
Ambrusz László

Szerkesztő bizottság tagjai: Kató Sándor, Ambrusz László, Szamos Ferenc
Tervezés, nyomdai kivitelezés: Fülöp Zoltán

Felelős kiadó: Bodnár Gáspár igazgató • Minden jog fenntartva

Copyright © 2021 FETIVIZIG • www.fetivizig.hu